

Normal Gelişim Gösteren ve Üstün Yetenekli Öğrencilerin “Öteki” Algısının İncelenmesi

Examination Of The “Others” Perception of Students with Normal Development and Gifted

Alper KAŞKAYA¹ Tuğba ÇAPAR²

Atıf:

Kaşkaya, A. ve Çapar, T. (2022). Normal gelişim gösteren ve üstün yetenekli öğrencilerin “öteki” algısının incelenmesi. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(13), 420-435, DOI: 10.57135/jier.1171891

Öz

Toplumsal yaşamın başlangıcı varsayılan okullarda öğrenciler; farklı kültür, aile, yaş, cinsiyet vb. farklılıklarıyla birlikte eğitimlerine devam etmektedir. Çocukların benlik algılarının geliştiği ve kimlik kazanmaya başladıkları ilkokul dönemlerinde ise başkalarına karşı geliştirdikleri tutum ve davranışlar önemli görülmektedir. Bu düşünceden hareketle öğrencilerin çevresindeki kişilere karşı algılarını belirlemek var olan iletişimi kuvvetlendirmenin yanı sıra eğitim ortamlarındaki kalitenin artmasına ayrıca benlik algılarının olumlu olmasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Bu sebeple araştırmanın amacı, normal gelişim gösteren ve üstün yetenekli öğrencilerin “öteki” olana yükledikleri anlamları ortaya çıkarmaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Çalışma grubu, amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örneklem yoluyla seçilen 92 kişilik ilkokul 3. ve 4. sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada çalışma grubu iki gruptan oluşmaktadır. İlk çalışma grubunun ölçütü, göç alan bölgelerde eğitim gören ve normal gelişim gösteren ilkokul 3. veya 4. sınıfa devam öğrenciler olmasıdır. Diğer grubun ölçütü ise BİLSEM’de eğitim almaya hak kazanmış ilkokul 3. ve 4. sınıfa devam eden öğrencilerden oluşmasıdır. Çalışma grubunun 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin tercih edilme nedeni bilişsel gelişim dönemi itibarıyla araştırmada sorulan “öteki” ve “yabancı” vb. soyut kavramları anlayabilecek ya da tanımlayabilecek yaşta oldukları varsayımdır. Çalışma grubundaki öğrenciler Hatay ilinde bulunan Hassa ve Reyhanlı ilçelerindeki ilkokullarda ve Kahramanmaraş’ta BİLSEM’de eğitim görmeye hak kazanan öğrencilerden seçilmiştir. Araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme soruları hazırlanmış ve öğrencilerle görüşme yapılmıştır. Öğrencilerin tamamına görüşme soruları sorularak alınan cevaplar araştırmacı tarafından kayıt altına alınmış ve veriler toplanarak düzenlenmiştir. Toplanan veriler, içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmada üstün yetenekli öğrencilerin, kendileri ile benzer özelliklere sahip olan insanların yeteneklerine, zekiliklerine ve başarılarına atıf yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren akranlarının ise bireysel farklılıklarından hareketle, bir benzerlik algısı oluşturmaktan çok herkes için geçerli özellikler bağlamında (fiziksel özellikler) bir algıya sahip olduğu ifade edilebilir. Benzer şekilde diğerlerinden ayrılan özellikler söz konusu olduğunda da normal gelişim gösteren öğrencilerin özellikle fiziksel özelliklerine yönelik bir değerlendirme yaptıkları gözlenmiştir. Üstün yetenekli öğrencilerin ise başarı düzeyleri, bilgi düzeyleri, yetenekleri, karakterleri, ilgi alanları gibi ve genellikle üstün yetenekli olma durumundan kaynaklı bir değerlendirme yaptıkları gözlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Öteki algısı, yabancı, üstün yetenekli, ilkokul öğrencisi

Abstract

Students; continues their education with differences such as different cultures, family, age and gender. In the primary school period, when children's self-perception develops and they begin to gain an identity, the attitudes and behaviors they develop towards others are considered important. Based on this idea, to determine the perceptions of the students towards the people around them, will strengthen the

¹Doç.Dr., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Erzincan, Türkiye - alperkaskaya@gmail.com, akaskaya@erzincan.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-6695-6422

² Tuğba ÇAPAR, Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, tugbacaparr@gmail.com ORCID ID: 0000-0002-9278-1101

communication of the students, as well as contribute to the increase in the quality of the educational environment and to the positive self-perceptions. For this reason, the aim of the research is to reveal the other perception of normally developing and gifted students. Case study, one of the qualitative research methods, was used in the research. The study group consists of 92 primary school 3rd and 4th grade students selected through criterion sampling, one of the purposive sampling methods. The study group in the research consists of two groups. The criterion for the first study group is that they are primary school students (continuing 3rd or 4th grade) who are educated in immigration areas and show normal development. The criterion of the other group is that it consists of 3rd and 4th grade students who are entitled to receive education at BİLSEM. The reason why the 3rd and 4th grade students of the study group were preferred is the assumption that they are old enough to understand or define the abstract concepts such as "other" and "stranger" asked in the research. Students in the study group were selected from primary schools in Hassa and Reyhanlı districts in Hatay province and students who were entitled to receive education in BİLSEM in Kahramanmaraş. Semi-structured interview questions were prepared by the researchers and the students were interviewed. All the students were asked interview questions, and the answers were recorded by the researcher and the data were collected and organized. The collected data was subjected to content analysis. As a result of the analysis, differences were observed between the "other" perceptions of gifted students and their normally developing peers. . In the research, it was concluded that gifted students refer to the abilities, intelligence and success of people who have similar characteristics with themselves. On the other hand, it can be stated that normally developing peers have a perception in the context of characteristics (physical characteristics) valid for everyone rather than creating a perception of similarity based on their individual differences. Similarly, when it comes to distinguishing features from others, it has been observed that students with normal development make an assessment especially on their physical characteristics. It has been observed that gifted students make an evaluation based on their achievement levels, knowledge levels, abilities, characters, interests and generally based on their giftedness.

Key words: Gifted students, perception of others, foreigners, primary school students.

GİRİŞ

Toplumda yaşamamızın bir sonucu olarak öteki kavramı, sürekli karşımıza çıkan bir kavram olarak ifade edilebilir. “Ben” ya da “bizim” olanın dışında olanlar olarak tanımlanan öteki kavramı; (Çiftçi, 2006; Eroğlu, 2008; Kanatlı Öztürk, 2018; Memiş Doğan, 2018; Paker, 2007; Temizkan, 2011) özellikle bireylerin var olma sürecinde, (Şengül, 2007) kendi benliklerini tanımlamaya çabaladıkları aynı zamanda kimlik kazanmaya çalıştıkları süreçlerde ihtiyaç duyulan bir kavramdır (Bauman, 2011; Tosun, 2015). Öteki kavramı içerisinde çok kültürlülük, empati, benlik algısı, önyargı, farklılık, benzerlik, yabancılaşma gibi birçok sosyolojik olguyu barındıran bir kavram olarak karşımıza çıkar (Kanatlı Öztürk, 2018; Kocadağ, 2019; Şengül, 2007).

Aynı zamanda toplumsal bir grubu da temsil eden öteki kavramı (Çapar, 2004) bireyin ait hissettiği grubun dışında kalanları da ifade etmektedir (Paker, 2007). Bu sebeple cinsiyet, etnisite, kültür, yaşam tarzı vb. toplumsal olarak yapılan sınıflandırmalar için kullanılmaktadır (Yıldırım, 2019). Bireyin aslında ötekini tanımlama amacıyla yaptığı çabalar onun kendi benliğini tanıması olarak ifade edilmektedir (Tosun, 2015). Birey öteki kavramı sayesinde hayattaki birçok şeyi yapılandırarak benliğini oluşturur ve ötekiler sayesinde yapılması gerekenleri öğrenir (Bauman, 2011). Mead (1934) toplumsal benlik kuramında “sosyal ben” olarak bu kavramı açıklamaktadır. Bu kuramda bireyin çocukluk çağlarında önemli gördüğü ötekiler genelleştirilmiş ötekiler (generalized other) olarak adlandırılmakta ve çocuğun gelişim sürecinde onun davranışlarını düzenlemesine katkıda bulunmaktadır (Akt. Sarıca, 2010). Çocuk için genelleştirilmiş ötekiler anlamlı ötekilerdir ve iletişim kurduğu yakın çevresindeki kişilerden oluşmaktadır (Bauman, 2011).

Öteki kavramı çocuğun kimlik gelişimi sürecinde de etkili bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Birey ben/biz’i tanımlama aşamasında kimliğini oluşturmaya başlamasının ardından ötekilerle farklılaşan yönlerini “onlar, bizden farklı olanlar” konusunu gündeme taşımaktadır (Selçuk, 2008). Bu süreç toplumsal kimlik kuralı olarak bireyin kendi benzerliklerini ön plana aldığı, toplumdaki ayrıştığı noktaları fark ettiği ve bu sayede kendini ait

hissettiği grubun aksine olumlu bir kimliğe sahip olmaya başladığı şeklinde tanımlanmaktadır (Schnapper, 2005). Ayrıca bireyin kimlik kazanması sürecinde ötekilerin, çevresinin yanı sıra kendi duygu ve düşünceleri de etkili olmaktadır (Memiş Doğan, 2018).

Berger ve Luckman, (2008) öteki ile yüz yüze olunan durumlarda kurulan ilişkilerin dostane tavırlar sergilemenin olası olması sebebiyle daha esnek olduğunu, katı kalıpların olmasının daha zor olduğunu ve olumsuz tavırların bir yana bırakılacağını belirtmektedir. Aynı zamanda bu iletişimde ötekinin erişilebilir konumda olması sebebiyle duyguların da değişkenlik göstermesi daha olasıdır. Yıldırım (2019) da benzer şekilde günlük hayatta karşılaşılan ötekilere karşı ön yargıların ve olumsuz duygu ve davranışların azalacağını bunun sebebinin de günlük kurulan ilişkilerin daha gerçekçi olması ve duygu-düşüncelerin karşılıklı olması durumunun olduğunu belirtmektedir.

Öteki ile yüz yüze kurulan iletişimde “bir erkek”, “bir satıcı”, “güler yüzlü biri” gibi karşılıklı tipleştirici şemalar kullanılır. Bu tipleştirici şemalar sürekli değişkenlik gösterebilir ve zamanla değişik tanımlamalara maruz kalabilir. Başlangıçta yapılan tanımlamaların dışına çıkılarak artık duygu-düşüncelerini ve yaşayışını bildiğimiz insanlar haline gelir. Bu durumda da ötekiler artık bizim için arkadaş, yakın bir tanıdık gibi tanımlamalarla ifade edilir (Berger ve Luckman, 2008). Evrensel olarak olması gereken durum ise, öteki’ni “aynı yapmayan (nicht-nivellierend)” ama aynı zamanda ona karşı resmi bir müdahalede bulunmadan eşit bir şekilde saygı gösterebilmektir (Habermas, 2012).

Öteki kavramı, erken çocuklukta çocuğun bireyselleşmeye başlamasıyla ön plana çıkmaktadır. Benliğin oluşmasının başlangıcı olan bu dönemde çocuğun bilişsel ve duyuşsal olarak gelişmesinde öteki kavramının sıkça yer aldığı görülmektedir. Özellikle Mahler, Pine ve Bergman, (2003) çocuğun benliğini fark ettiği ve bireyselleşmeye başladığı dönemde kendi-öteki ayrımını yaptığı Ayrılma-Bireyselleşme Döneminin çok önemli olduğunu belirtmektedir. Bu dönem çocuğun devinimsel hareketlerinin de başlamasıyla annesinden ayrılarak kendisini ayrı bir birey olarak görmeye başladığı dönem olarak tanımlanır ve çocuk için anlamlı ötekiler bu dönemde bireyselleşmesine yardımcı olur. Toplumsal olarak da ötekilerle etkileşime daha fazla girmeye başlayan çocuk, bu dönemde ötekilerin kendine benzediğini ancak ayrı bir birey olduklarının bilincine varır.

Benzer şekilde Piaget de çocuğun çevresindekilerle etkileşimlerinin önemli olduğunu düşünen kuramcılardan biridir. Piaget bilişsel gelişim sürecini duyuşsal-motor, işlem öncesi, somut işlemler ve soyut işlemler dönemi olarak dört evreye ayırmıştır (Bacanlı, 2002; Solso ve Maclin, 2007). Bu evrelerden çocuğun toplumsal hayata karıştığı somut işlemler dönemi yine çocuk için anlamlı ötekilerin önemli hale geldiği dönemlerden biri olarak görülmektedir (Wadsworth, 2015). Vygotsky ise gelişimin evreleri olduğunu ancak bunun hiyerarşik bir şekilde olmadığını savunur (Solso ve Maclin, 2007). Vygotsky de sosyal etkileşimin bireyin gelişimi açısından önemini vurgular. Bunun yanı sıra psikolojik süreçlerin de bireyin kendi çevresinden ve kültüründen etkilendiğini ve onu belirli bir grubun içine yerleştirdiğini ifade eder (Seefeldt, Castle ve Falconer, 2015; Senemoğlu, 2018). Ek olarak çocuğun öteki çocuklarla ve yetişkinlerle iletişimi, çocuğun gelişimi açısından en önemli unsurdur (Seefeldt, Castle ve Falconer, 2015).

Freud’un gelişim kuramlarına bakıldığında ise çocuğun öteki algısının ve benliğinin oluşumu bakımından erken yaşların önemli olduğu görülmektedir. Okul öncesi dönemden başlayarak önem kazanmaya başlayan ötekiler çocuğun okul çağında ve ergenlik dönemlerinde de etkisini göstermektedir. Freud yapısal kişilik kuramında id (alt benlik), ego (benlik) ve süpereo (üst benlik) kavramlarıyla benliğin gelişimini çocukluğun erken zamanlarında olduğunu belirtmektedir (Freud, 1940). Bebeklik döneminde sadece id yani bebeğin fizyolojik ihtiyaçları varken uyaranların ve çevrenin artması ve bebeğin gerçeklerle karşılaşması sonucu ego ve süpereo oluşmaktadır (Yeşilyaprak, 2013). Ego içsel dürtüleri ve isteyerek yapılan hareketleri temsil ederken (Freud, 1940) gerçekliği zorlamadan bilinçli kararlar vermeye çalışır (Yeşilyaprak, 2013) ve aynı zamanda benliğin nesne dünyadan ayrılması için çabalar (Mahler,

1967). Süperego ise kültür ve çevrenin, toplum ve ahlak kurallarının benliği etkilemesidir ve asıl istenen bu üç yapının dengede tutularak id ve süperegonun baskın olmamasıdır (Aydın, 2014; Yeşilyaprak, 2013).

Psikoseksüel Gelişim Kuramı ise yine Freud tarafından geliştirilen ve beş ana dönemden oluşan ve çocukluğun ilk yıllarını kapsayan gelişim kuramıdır. Bu dönemler ise oral, anal, fallik, gizil ve genital dönem olarak bilinmektedir (Senemoğlu, 2018; Yeşilyaprak, 2002). Çocuğun okul dönemine karşılık gelen gizil dönem çocuk için anlamlı ötekilerin daha çok etkisinin görüldüğü ve çocuğun ailesinin, arkadaşlarının ve yakın çevresindeki insanların kişisel özelliklerini kendi egosuna alarak kimliğini geliştirmeye odaklandığı bir zamandır (Freud, 1994). Çocuğun bu dönemde benlik ve üstbenlik gelişimi sağlamlaştırarak devam eder (Freud, 1993). Gizil dönemdeki yaş aralığı, Erikson’un Psiko-Sosyal Gelişim Kuramına göre Başarıya karşı aşağılık duygusu dönemi olarak açıklanmakta ve benzer şekilde çocuğun çevresindeki kişilerin daha anlamlı hale geldiği dönemi temsil etmektedir (Senemoğlu, 2018). Bu dönemde önemli olan çocuğun başarısızlığa kapılmaması ve çevresi tarafından desteklenerek özgüveninin gelişmesinin sağlanmasıdır (Wu, West ve Hughes, 2010).

Gelişim kuramları dikkate alındığında çocuğun benliğini kazanmaya başladığı ve kimliğinin geliştiği dönemler olarak çevresindeki bireylerin öteki’ne yaklaşımı, duygu ve düşünceleri onu etkilemektedir. Bu sebeple çocuğun öteki algısının olumlu gelişimi için rol model olan kişilerin dikkat etmesi önemlidir. Çünkü çocuğun ötekine algısı kendisinin olumlu bir kimlik geliştirmesine de yardımcı olmakta kendi benliğinin yanı sıra başkalarına duyulan saygı pozitif benlik kazanılmasını mümkün kılmaktadır (De Melendez ve Beck, 2018).

Normal gelişim gösteren çocuklara kıyasla üstün yetenekli çocuklarda ise gelişim aşamalarında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar; daha hızlı bilişsel gelişim gösterme, (Morelock & Morrison, 1999) erken konuşma, özgün fikirlere sahip, dikkatli, hızlı büyüme, merak, mükemmeliyetçi, duygusal olarak duyarlı vb. özellikler olarak tanımlanabilir (Aydoğan, Metin ve Mercan, 2019). Üstün yetenekliler, normal gelişim gösteren öğrencilere göre zihinsel ya da zihinsel farklılığın yanında sosyal, duygusal ve fiziksel açıdan farklı gelişim göstermeleri sebebiyle özel eğitime gereksinim duyan bireylerdir (MEB, 2020). Toplum nüfusunun yaklaşık %2-3’ü olarak kabul edilen üstün yetenekliler, (Sak, 2010) son yönetmelikte “Yaşıtlarına göre daha hızlı öğrenen, yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren birey” olarak tanımlanmaktadır (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2018).

Birçok araştırma üstün yeteneklilerin psikolojik durumlarını belirlemek amacıyla incelemeler yaparak stres, kaygı, depresyon, benlik saygısı, yalnızlık, mükemmeliyetçilik vb. alanlardaki durumlarına yoğunlaşmıştır (Saranlı ve Metin, 2012). Araştırmalar üstün yetenekli öğrencilerin; normal gelişim gösterenlere kıyasla daha olumlu benlik algısına sahip olduğu ya da anlamlı farkın olmadığı, (Leana-Taşçılar ve Kanlı, 2014; Metin & Bencik-Kangal, 2012) üstün ve güçlü bir kişilik yapısına sahip ve yaşıtlarına kıyasla daha az psikolojik sorunları olduğu sonucuna ulaşmıştır (Baker, 1995; Barnett & Fiscella, 1985; Gust-Brey & Cross, 1999; Kelly & Colangelo 1984; Reynolds & Bradley 1983). Bunun aksine üstün yetenekli öğrencilerin psikolojik olarak daha savunmasız olduğu bulgusuna ulaşan çalışmalar da bulunmaktadır (Coleman & Cross 2014; Czeschlik & Rost 1994; Freeman 1983; 1994; Kwan 1992; May 1990; Roedell, 1984). Araştırmalardan yola çıkarak üstün yetenekli öğrenciler için bilişsel olarak gelişimleri onları daha dayanıklı hale getirirken, özel ihtiyaçları ve ayırt edici özellikleri sebebiyle duygusal ve sosyal olarak daha kırılabilir ve savunmasız bir hale getirdiği söylenebilir (Pfeiffer & Stocking 2000).

Üstün yetenekli öğrencilerin fazla duyarlı ve hassas olmaları sosyal ilişkilerini etkileyebilmekte ve onları toplumdan uzaklaştırabilmektedir (Çitil, 2016). Örneğin; mükemmeliyetçi tavırları, ahlaki duyarlılıkları, yaşıtlarını küçümseme, grup çalışmasını sıkıcı bulma, yalnız çalışma isteği veya yaş olarak kendilerinden büyük insanlarla iletişimi tercih etmeleri gibi durumlar bu

sıkıntılar olarak söylenebilir (Çitil ve Ataman, 2018). Ayrıca bu farklılıkları sebebiyle de yalnız hissederek daha da yalnızlaşabilirler (Sezginsoy, 2007). Bilişsel gelişimlerinin akranlarına kıyasla ileride olması sebebiyle ise ukala, çokbilmiş olarak arkadaşları tarafından dışlanabilirler (Ataman, 2009; Özbay, 2013; Pfeiffer & Stocking 2000).

Üstün yeteneklilerin ve normal gelişim gösteren öğrencilerin gelişim dönemlerinde farklılıklar olsa da ötekilere karşı algıları benzer şekilde kendi benlik oluşumlarında ve kimlik kazanmalarında etkili olabilecek bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple normal gelişim gösteren ve üstün yetenekli öğrencilerin “öteki” olgusuna yönelik yükledikleri anlamın ortaya çıkarılması araştırmanın problem durumu olarak ifade edilmektedir.

Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı normal gelişim gösteren ve üstün yetenekli öğrencilerin öteki olgusuna yükledikleri anlamları ortaya çıkarılması olarak belirlenmiştir. Araştırmada, “normal gelişim gösteren ve üstün yetenekli öğrenciler öteki olarak gördükleri kişileri nasıl anlamlandırmaktadırlar?” sorusuna yanıt aranmaktadır

YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Farkında olunan fakat derinlemesine anlayışa sahip olunmayan olguları inceleyen olgubilim deseninde bireylerin bir olguya yönelik yaşantılarını, algılarını veya yüklenen anlamları ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Çalışma Grubu

Araştırmada çalışma grubu iki gruptan oluşmaktadır ve bu iki grup amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örneklem kullanılarak belirlenen ilkökul öğrencilerinden oluşmaktadır. İlk çalışma grubunun ölçütü, göç alan bölgelerde eğitim gören, normal gelişim gösteren ve 3 veya 4. sınıfa devam eden öğrencilerden olmasıdır. Diğer grubun ölçütü ise BİLSEM’de öğrenim gören ilkökul 3. ve 4. sınıfa devam eden öğrencilerden oluşmasıdır. Burada temel hareket noktası öğrencinin üstün yetenekli tanısı almış ya da almamış olması durumudur. Çalışma grubunda 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin tercih edilme nedeni bilişsel gelişim dönemi itibariyle çalışmada sorulan “öteki” ve “yabancı” vb. kavramları anlamlandırabilme açısından daha uygun gelişimsel özelliklere sahip oldukları düşüncesidir.

Araştırma 92 ilkökul öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerden 23’ü üstün yetenekli öğrencilerden oluşurken 69’u normal gelişim gösteren öğrencilerden oluşmaktadır. Üstün yetenekli öğrencilerin 11’i kız, 12’si erkek, 19’u çekirdek aile yapısına sahipken 4’ü geniş aile yapısına sahiptir. Bu öğrencilerden 6’sı daha önce okul değişikliği yapmışken 17’si herhangi bir okul değişikliği yapmamıştır. Öğrencilerin %96’sı sosyal becerilerinin ve grupla çalışma becerilerinin iyi olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin yalnızca %4’ü sosyal becerilerinin ve grupla çalışma becerilerinin orta düzeyde olduğunu düşünmektedir. Sosyal becerilerinin ve grupla çalışma becerilerinin kötü olduğunu düşünen öğrenci ise yoktur.

Bununla birlikte normal gelişim gösteren akranlarının ise 29’u kız öğrenciyken 17’si ise erkek öğrencidir. Öğrencilerden 36’sının çekirdek aile yapısına sahip olduğu görülürken 10 tanesi ise geniş aile yapısına sahiptir. Öğrencilerden 13’ü daha önce okul değişikliği yapmasını karşılık 33’ü herhangi bir okul değişikliği yapmamıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin %93’ü sosyal becerileri ve grupla çalışma becerilerinin iyi olduğunu düşünürken, %4’ü orta ve %2’si de bu konuda kendini kötü olarak nitelendirmiştir.

Veri Toplama Süreci

Veri toplama süreci, araştırmacılar tarafından gerekli izinlerin alındığı devlet okullarında ve Bilim ve Sanat Merkezlerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı

yapılandırılmış görüşme formu 92 öğrenciye uygulanmış ve yapılan her bir görüşme yaklaşık olarak 20-25 dakika kadar sürmüştür. Gönüllü öğrencilerin rahat bir şekilde soruları cevaplandırmaları sağlanarak cevaplar öğrenci talepleri doğrultusunda ses kaydı ve araştırmacı tarafından tutulan notlarla kayıt altına alınmıştır. Öğrencilerin anlamadığı kısımlarda araştırmacı öğrencileri yönlendirmeden sorularla ilgili gerekli açıklamaları yapmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırma metodolojisine sahip çalışmalarda geçerlilik ve güvenirliliğin sağlanması için dikkat edilmesi gereken durumlar ve alınması gereken önlemler bulunmaktadır. Merriam (1988) geçerlik ve güvenliliğin sağlanması için nitel araştırmalarda; inanılabilirlik, nakledilebilirlik, güvenilirlik ve doğrulanabilirliğin olması gerektiğini ifade eder.

Nitel araştırmalarda iç geçerlilik/inanılabilirlik, araştırma bulgularının gerçekliğe uygun olması ile sağlanabilir (Merriam, 1988). İnanılabilirliği artırmak için ise; uzun süreli etkileşim, katılımcı teyidi ve uzman incelemesi olarak yöntemler bulunmaktadır (Başkale, 2016). Bu nedenle araştırmada görüşülen öğrencilerle birebir görüşmeler yapılmış ve elde edilen bulgular alan uzmanları tarafından incelenmiştir. Nitel araştırmalarda inandırıcılığı artırmak için başka bir yöntem ise yeterli verinin toplanması ve bulguların doyum noktasına ulaşmasıdır. Bunun anlamı araştırmacının elde edilen bulgularda sürekli aynı şeyleri duyması demektir (Merriam, 1988). Araştırmada araştırmacı tarafından toplanan bulgular değerlendirilerek aynı görüşlerin fazla olduğu ve veri toplamaya devam ettikçe yeni bir bilginin ortaya çıkmadığı aşamada veri toplama işleminin bitmesi uygun görülmüştür.

Araştırmanın nakledilebilirliği çalışma grubunun amaçlı örneklem yoluyla oluşturulmuş olması örneklem seçiminin nasıl ve neden yapıldığının ifade edilmiş olması, katılımcılarının araştırma konusu özelinde sahip oldukları özelliklerinin ifade edilmiş olması yoluyla gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca Merriam (1988) insan davranışlarının durağan olması sebebiyle nitel araştırmalarda başka bir araştırmayla aynı sonuca ulaşmanın mümkün olmayacağını ancak güvenirliliğin sağlanması için toplanan verilerle ulaşılan sonuçların tutarlı olması gerektiğini belirtmektedir. Araştırmayı inceleyen kişiler tarafından verilerle sonuçların tutarlı bulunması güvenirliliği artırmaktadır. Bu sebeple uzman kişiler tarafından elde edilen bulgular ve sonuçlar incelenmiş, ardından verilen dönütlerle gerekli düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Başkale (2016) güvenirliliğin artırılmasını sağlayan bir yöntemin literatüre dayalı araştırmalara uygunluğu olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle araştırmada elde edilen bulgular kuramsal çerçeveden hareketle düzenlenmiş ve sonuçlar literatürdeki sonuçlarla karşılaştırılmıştır.

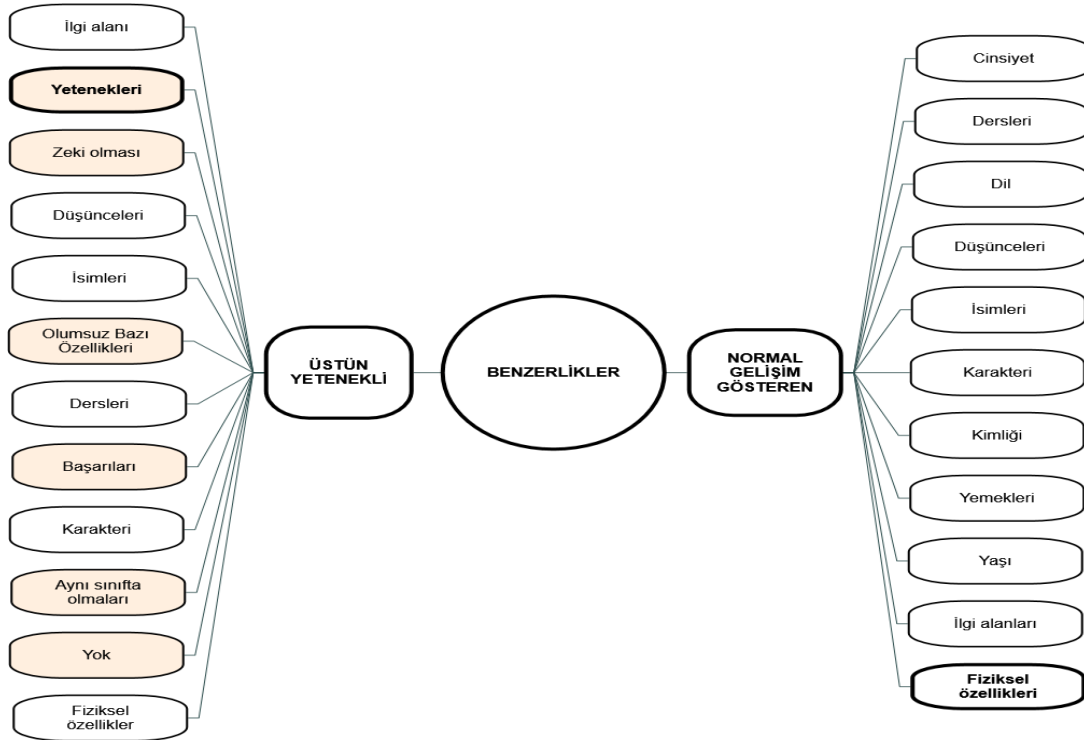
Araştırmacının iç geçerliliği artırabilmesi için, ulaştığı sonuçlara nasıl vardığını açık seçik ortaya koyması ve yaptığı çıkarımlarıyla ilgili kanıtları diğer araştırmacıların ulaşabileceği şekilde sunması gerektiği belirtilmektedir (Yıldırım ve Şimşek (2018). Maxwell, (1992) nitel araştırmalarda araştırmacının incelediği olayla ilgili gördüğü ve duyduğu her şeyi rapor etmesi gerekmektedir. Bu sebeple araştırmacı tarafından veri toplama sürecinde yapılan görüşmeler kayıt altına alınmış, daha sonra toplanan veriler kategoriler şeklinde düzenlenmiştir. Ardından elde edilen kategoriler uzman görüşler tarafından incelenerek verilen dönütler doğrultusunda bulgular düzenlenmiştir. Bulgularda verilerin yorumlanması sürecinde ilk olarak en fazla frekansa sahip kod ve kategoriler dikkate alınmıştır.

Verilerin Analizi

Normal gelişim gösteren ve üstün yetenekli öğrencilerin “öteki” olgusuna yönelik algılarının karşılaştırmalı olarak incelenmesini hedeflediği bu araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Görüşme formlarından elde edilen veriler kod, kategori ve son olarak temalar altında gruplanmıştır. Öğrenci görüşlerinden hareketle kod, kategori ve temaların oluşturulması sürecinde araştırmacılar tarafından içerik analiz yöntemi benimsenmiştir. İçerik analizinde okuyucunun daha iyi anlayabilmesi için birbirine benzeyen verileri düzenleyip yorumlayarak belirli temalar ve kavramlar haline getirmek esastır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

BULGULAR

Üstün yetenekli öğrencilerin “öteki” olana yönelik algılarının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada üstün yetenekli öğrenciler ile normal gelişim gösteren öğrencilerin “öteki” kavramına yönelik algılarına ait bulgular karşılaştırmalı olarak ifade edilmiştir. Öğrencilerin öncelikle kendileri ile benzer özelliklere sahip olan insanlara yönelik algıları ile kendilerinden farklı olan insanların hangi açılarından farklı özelliklere sahip olduklarına ilişkin algıları belirlenmeye çalışılmıştır. Ardından “öteki” olarak düşünülen kişilerin kendileri ile ilgili algılarına düşünce ve davranış boyutlarında yer verilmiştir. Son olarak en iyi arkadaş olgusu bağlamında üstün yetenekli öğrencilerin “öteki” algısı incelenmeye çalışılmıştır. İlkokul öğrencilerinin “öteki” ile benzerliklerine yönelik algılarının üstün yetenekli olma ya da normal gelişim gösterme özellikleri bağlamında değerlendirilmesi ilişkin bulgular Şekil 1’de ifade edilmektedir.

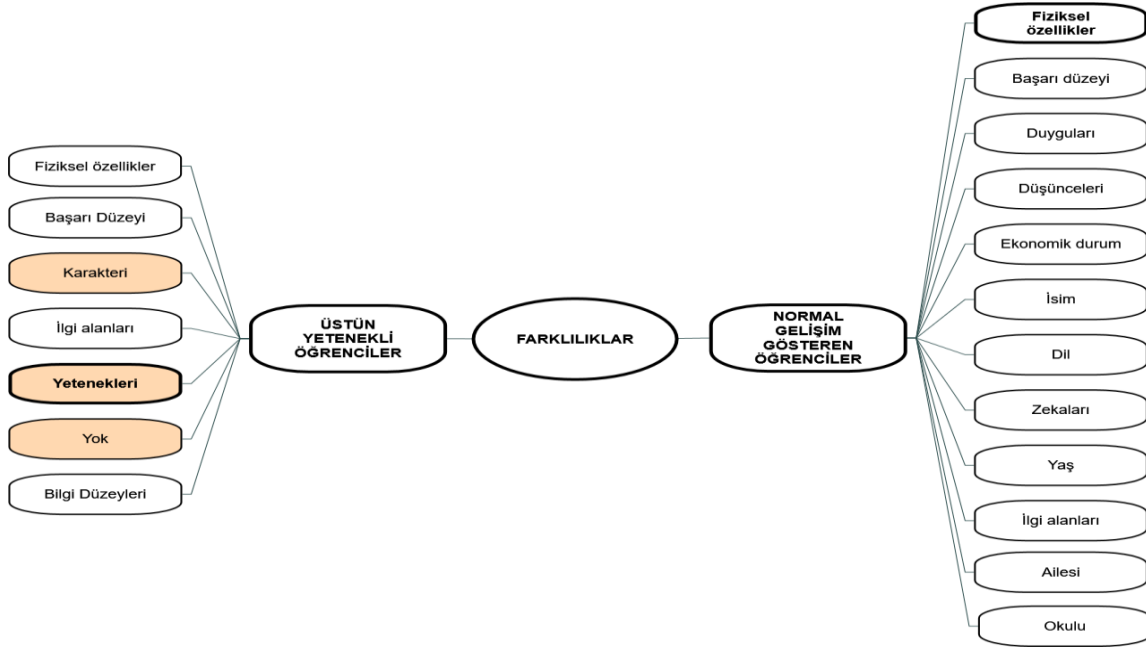

Şekil 1:Üstün yetenekli olma ya da olmama durumuna göre ilkökullü öğrencilerinin kendilerine benzeyen diğerleri ile ortak özelliklerine yönelik algıları

Normal gelişim gösteren öğrencilerin hangi açılarından diğerlerinin kendileri ile benzer özelliklere sahip olduklarına yönelik algıları incelendiğinde insanların karakterleri, dilleri, düşünceleri, cinsiyeti, isimleri, ilgi alanları gibi özelliklerden kendilerine benzeyen özelliklere sahip olabileceklerini vurguladıkları gözlenmektedir. Özellikle fiziksel özellikleri açısından insanlar ile benzer özelliklere sahip olabilecekleri algısının oluştuğu görülmektedir.

Üstün yetenekli öğrencilerin kendilerine benzeyen insanlara yönelik algıları incelendiğinde ise fiziksel özellikleri, karakterleri, olumsuz bazı özellikleri, isimleri, sahip olduğu düşünceler ya da ilgi alanları gibi açılarından kendileri ile benzer özelliklere sahip olabileceklerini düşündüğü görülmektedir. Bununla birlikte, özellikle kendileri ile benzer özelliklere sahip olan insanların yeteneklerine, zekiliklerine ve başarılarına atıf yapmışlar ve hatta benzersiz olduklarını düşünen öğrencilerin de olduğu görülmüştür.

Üstün yetenekli öğrenciler ve normal gelişim gösteren akranları bağlamında değerlendirildiğinde, normal gelişim gösteren öğrencilerin kendileri ile benzer insan özelliklerini özellikle boy, saç rengi, kilo, göz rengi gibi bir takım fiziksel özellikler bağlamında değerlendirdiği gözlenirken, üstün yetenekli öğrencilerin kendileri ile benzer olan insan özelliklerine yönelik olarak zeki olmak, yetenekli olmak, başarılı olmak gibi özellikler bağlamında bir algıya sahip olduğu görülmektedir.

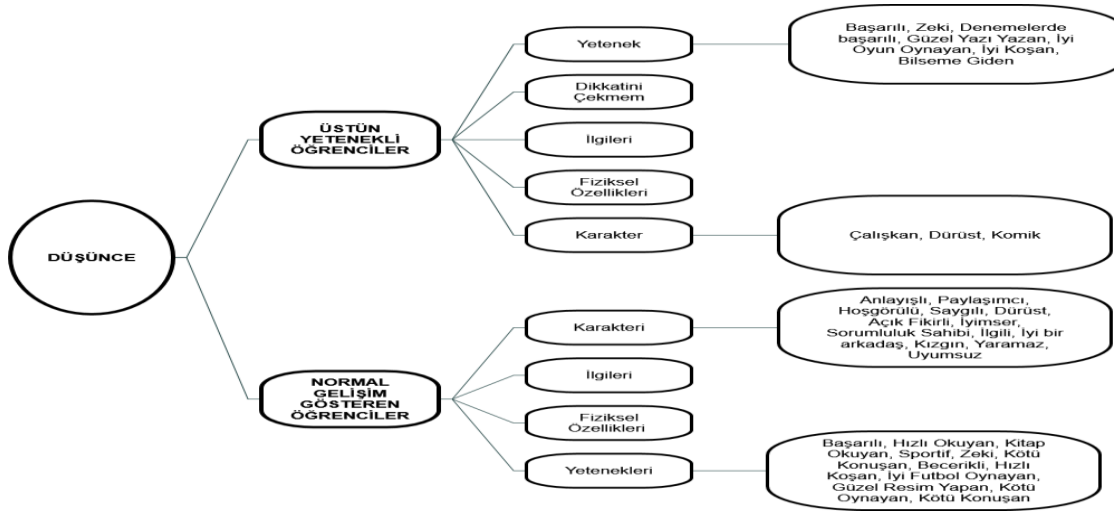

Şekil 2: Üstün yetenekli olma ya da olmama durumuna göre ilkökul öğrencilerinin diğerlerinden farklı olan özelliklerine yönelik algıları

Şekil 2’de üstün yetenekli öğrencilerin ve normal gelişim gösteren akranlarının diğerlerinden ayrılan özelliklerine yönelik algıları ifade edilmektedir. Normal gelişim gösteren öğrencilerin diğerlerinden farklılaşan özelliklerine yönelik algıları noktasında, öğrenim gördükleri okulları, aileleri, ilgili alanları, zekâlar, yaşı, ekonomik durumları, isimleri duygu ya da düşüncelere referans verdikleri gözlenmektedir. Bununla birlikte normal gelişim gösteren öğrencilerin özellikle kendilerini diğerlerinden ayıran özellikler bağlamında fiziksel özelliklere vurgu yaptıkları görülmektedir. Öğrencilerin kiloları, ten renkleri, saç renkleri, göz renkleri, boyları, yüzlerinin şekli gibi açılardan diğer insanlardan farklı olabileceklerine yönelik bir algıları olduğu ifade edilebilir.

Bunun yanında üstün yetenekli öğrencilerin kendilerini diğerlerinden ayıran özelliklerine yönelik algılarının da fiziksel özellikler açısından değerlendirildiği gözlenmekle birlikte özellikle üstün yetenekli öğrencilerin başarı düzeylerine, bilgi düzeylerine, ilgi alanlarına, yeteneklerine ve karakterlerine vurgu yaptıkları görülmektedir.

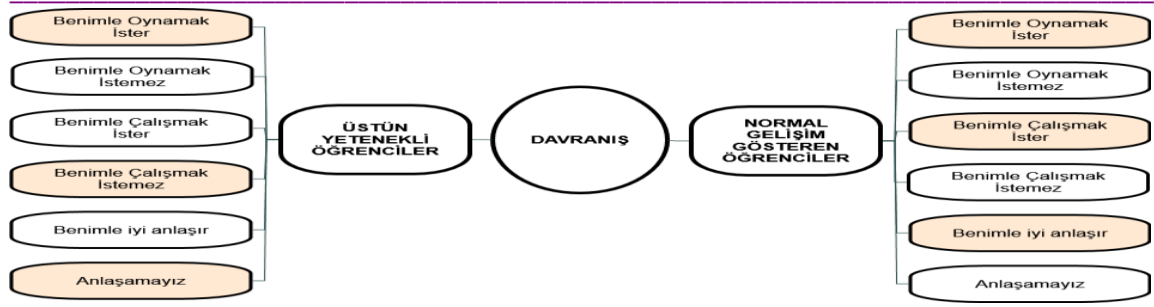
Normal gelişim gösteren öğrencilerin özellikle fiziksel özelliklerine yönelik bir değerlendirme yaptıkları gözlenirken üstün yetenekli öğrencilerin onları diğerlerinden ayırabilen ve neredeyse diğer tüm yaşlıları için geçerli olan fiziksel özelliklerden çok başarı düzeyleri, bilgi düzeyleri, yetenekleri, karakterleri, ilgi alanları gibi ve genellikle üstün yetenekli olma durumundan kaynaklı bir değerlendirme yaptıkları gözlenmiştir.

Şekil 3: İlkokul öğrencilerinin "öteki"nin kendilerine yönelik düşüncelerine ilişkin algıları

"Öteki" olarak görülenlerin kendileri ile ilgili ne düşündüğüne yönelik algılar incelendiğinde normal gelişim gösteren ve üstün yetenekli öğrencilerin karakter, ilgiler, fiziksel özellikler ve yetenekler bağlamında değerlendirme yaptıkları gözlenmektedir. Bunlardan farklı olarak üstün yetenekli öğrencilerin diğerlerinin dikkatini çektiklerine yönelik bir algıya sahip oldukları görülmektedir. Öğrenciler "öteki" tarafından kendisinin algılanış şekline dair olarak genellikle karakter ve yetenek boyutlarında değerlendirmeler yapmıştır. Karakter bağlamında üstün yetenekli öğrenci algıları incelendiğinde diğerlerinin kendisini çalışkan, dürüst ya da komik olarak değerlendirdiğini, normal gelişim gösteren öğrencilerin ise anlayışlı, paylaşımcı, saygılı, iyimser gibi olumlu ve kızgın yaramaz uyumsuz gibi olumsuz şekilde değerlendirdiğini düşündükleri ifade edilebilir. Aynı şekilde yetenekleri bağlamında "öteki"nin kendilerini başarılı, zeki, denemelerde başarılı, güzel yazı yazan, BİLSEM'e giden şeklinde değerlendirdiğini düşündükleri görülmektedir.

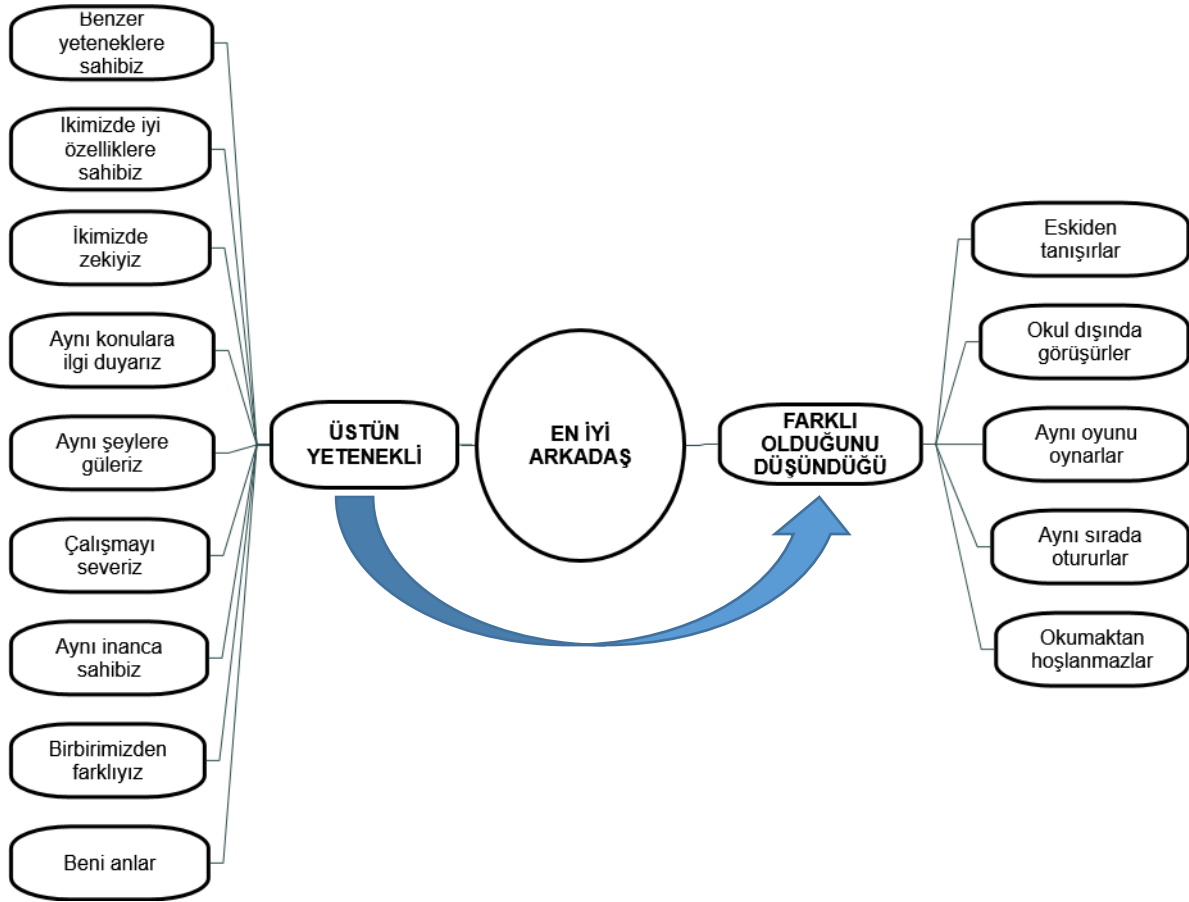
Normal gelişim gösteren akranlarının ise "öteki" tarafından başarılı, sportif, zeki, iyi futbol oynayan gibi olumlu özelliklerinin yanında kötü oynayan, kötü konuşan gibi olumsuz niteliklerle de tanınabileceğine yönelik bir algıya sahip olduğu gözlenmektedir. Üstün yetenekli öğrencilerin ve normal gelişim gösteren akranlarının "öteki"nin gözünde kendilerinin nasıl görüldüğüne yönelik algıları incelendiğinde genel anlamda olumlu değerlendirmelere sahip oldukları gözlenmekle birlikte normal gelişim gösteren öğrencilerin algılarında olumsuz öğelerinde yer aldığı görülmektedir. Bunun yanında üstün yetenekli öğrencilerin ise kendi özel durumlarının başkalarının algıları üzerinde etkili olduğuna yönelik bir algı oluşturdukları da ifade edilebilir. Üstün yetenekli öğrenci algılarındaki başkalarının dikkatini çekme ya da BİLSEM'e gidiyor olma gibi ifadeler bu bulgunun önemli göstergelerindedir.

Şekil 4: İlkokul öğrencilerinin “öteki” olarak nitelendirdikleri kişilerin kendilerine karşı nasıl davranabileceğine ilişkin algılarının üstün yetenek tanısı almış ya da almamış olma durumuna göre değerlendirilmesi

Şekil 4’de görüleceği üzere araştırmada ilkokul öğrencilerinin “öteki” olarak nitelendirdikleri kişilerin kendilerine karşı nasıl davranabileceğine ilişkin algıları üstün yetenek tanısı almış ya da almamış olma durumuna göre değerlendirilmiştir. Bu algıların ortaya çıkarılması amacıyla öğrencilerin günlük yaşamlarının önemli bir uğraşı olan oyun olgusu üzerine odaklanılmış bunun yanında öğrencilerin sosyal becerilerinin önemli bir göstergesi olan birlikte çalışabilme durumlarına odaklanılmıştır. Elde edilen bulgulardan hareketle üstün yetenekli öğrenci algılarına göre “öteki”lerin kendileri ile oynamak isteyeceklerini ancak kendileri ile çalışmak istemeyeceklerini ve onlarla anlaşamayacaklarını düşündükleri ifade edilebilir. Normal gelişim gösteren akranlarının ise “öteki”lerin kendileri ile oynamak isteyeceklerini, kendileri ile çalışmak isteyeceklerini ve kendileri ile iyi anlaşabileceklerine yönelik bir algıya sahip oldukları ifade edilebilir.

Üstün yetenekli öğrenci algıları ile normal gelişim gösteren öğrencilerin algıları incelendiğinde, üstün yetenekli öğrenci algılarının daha olumsuz olduğu ifade edilebilir. “Öteki”nin kendileri ile oynamak isteyeceğine yönelik bir algıya sahip olmasının yanında kendisi ile çalışmak istemeyeceğini düşünmelerinin sahip oldukları özel gereksinim durumuyla ilgili bir algının yansımaları olarak düşünülmektedir. Bir anlamda bunun sonucu olarak ise normal gelişim gösteren öğrenciler “öteki”nin kendisiyle iyi anlaşabileceğini düşünürken, üstün yetenekli öğrenciler anlaşamayacaklarına yönelik bir algı oluşturmuştur. İki öğrenci grubu arasında ortaya çıkan bu farklılığın öğrencilerin sahip olduğu özel gereksinim durumuna yönelik olarak kendilerinde oluşan bir algının sonucu olarak ortaya çıktığı ifade edilebilir. Bu algının öğrencilerin sosyal becerileri üzerindeki etkisi değerlendirildiğinde üstün yetenekli öğrencilerin “en iyi arkadaş” olgusuna yönelik algılarının değerlendirilmesinin de önemli olduğu görülmektedir.

Şekil 5: Üstün yetenekli öğrenci algılarına göre “en iyi arkadaş” olgusuna yönelik bulgular

Şekil 5 incelendiğinde ise üstün yetenekli öğrencilerin en iyi arkadaş olarak nitelendirdikleri öğrencilere yönelik algıları ile “öteki” olarak gördükleri kişilerin en iyi arkadaşlarına yönelik algıları değerlendirilmeye çalışılmıştır. Üstün yetenekli öğrencilerin “en iyi arkadaş” olgusuna yönelik algıları ile “öteki” olarak düşündüklerinin en iyi arkadaşlarına yönelik algılar bu öğrencilerin kendilerine ve diğerlerine yönelik algılarını ortaya çıkaracağı düşünülmektedir. Bu düşünceden hareketle şekil 5’te ifade edilen bulgular incelendiğinde üstün yetenekli öğrencilerin en iyi arkadaşları ile benzer olarak iyi özelliklere sahip olduklarına, aynı konulara ilgi duyduklarına, çalışmayı sevdiklerine, benzer yeteneklere sahip olup ikisinin de zeki olduklarına ve birbirlerini anladıklarına yönelik bir algıya sahip oldukları görülmektedir. Yine üstün yetenekli öğrenci algıları açısından “öteki” olarak nitelendirilenlerin en iyi arkadaşları ile eskiden tanıştıklarına, okul dışında da görüştüklerine, aynı oyunu oynadıklarına, aynı sırada oturduklarına ve okumaktan ikisinin de hoşlanmadıklarına yönelik bir algıya sahip oldukları gözlenmektedir.

Üstün yetenekli öğrenciler de oluşan bu algılar incelendiğinde kendi arkadaşlarının kendisi ile ortak özelliklere sahip olduğunu dolayısıyla bu özellikleri kendisine de atfettiği özellikler olduğunu ancak diğerlerinin çok farklı nedenlerle (eskiden tanışıyor olmak, aynı sırada oturmak, okul dışında görüşmek gibi) iyi arkadaş olduklarını düşündükleri görülmektedir. Ancak kendi en iyi arkadaşına yönelik algıları incelendiğinde daha çok bireysel ilgi ve özelliklerine vurgu yaptığı görülmektedir.

SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Araştırmadan elde edilen sonuçlardan hareketle üstün yetenekli öğrencilerin, kendileri ile benzer özelliklere sahip olan insanların yeteneklerine, zekiliklerine ve başarılarına atıf yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Hatta benzersiz olduklarını düşünen öğrencilerin olduğu görülmüştür. Burada öğrencinin kendini üstün yetenekli tanımlama durumu ile ifade ettiği gözlenmektedir. Sezer, (2015) üstün yetenekli öğrencilerin sınıflarında dikkat çeken ve popüler öğrenciler olduklarını belirtmektedir. Bu sebeple de öğrencilerin ön planda olma ve takdir edilme beklentisinde olduğunu ifade etmektedir. Normal gelişim gösteren akranları ise bireysel farklılıklarından hareketle bir benzerlik algısı oluşturmaktan çok herkes için geçerli özellikler bağlamında (fiziksel özellikler) bir algıya sahiptir. Son araştırmalar çocukların ırksal kategorileri anlamadığını, onlar için kültürel farklılıklardan daha çok bireysel farklılıkların önemli olduğunu ve kişileri kategorileştirirken veya karşısındakini tanımlarken gördükleri (örneğin, kıyafet rengi ya da oyunda hızlı koşan biri) özellikleri ile ayrıştırdıklarını ifade etmektedir (Kowalski ve Lo, 2001). Bireysel farklılıkları gözlem yaparak, farklı durumlara verilen tepki ve söylemleri çözümleyerek öğrenen çocuklar ise (Dermand-Sparks, 1989) bir gruba karşı ön yargıya sahip olurlar veya kendilerini bir gruba dâhil ederler. Böylece sosyal kimlik ve benlik oluşturma duyguları güçlenir (Kowalski ve Lo, 2001).

Benzer şekilde diğerlerinden ayrılan özellikleri söz konusu olduğunda da normal gelişim gösteren öğrencilerin özellikle fiziksel özelliklerine yönelik bir değerlendirme yaptıkları gözlenmiştir. Ekmişoğlu, (2007) fiziksel özelliklerin öğrenciler tarafından kolay fark edebilen özellikler olması sebebiyle dikkat çektiği belirtmektedir. Ayrıca öğrencilerin okulda öğretmenlerden ya da ders kitaplarından öğrendikleri bilgilerle fiziksel farklılıkları vurguladıkları düşünülebilir (MEB, 2018, MEB, 2019a, MEB, 2019b). Üstün yetenekli öğrencilerin ise onları diğerlerinden ayırabilen ve neredeyse diğer tüm yaşlıları için geçerli olan fiziksel özelliklerden çok başarı düzeyleri, bilgi düzeyleri, yetenekleri, karakterleri, ilgi alanları gibi ve genellikle üstün yetenekli olma durumundan kaynaklı bir değerlendirme yaptıkları gözlenmiştir.

Üstün yetenekli öğrencilerin ve normal gelişim gösteren akranlarının “öteki”nin gözünde kendilerinin nasıl görüldüğüne yönelik algıları incelendiğinde genel anlamda olumlu değerlendirmelere sahip oldukları gözlenmekle birlikte normal gelişim gösteren öğrencilerin algılarında olumsuz öğelerin de yer aldığı görülmektedir. Havinghurst göre, çocukluk zamanlarında yaşlılarla iyi geçinmek gelişimsel bir görevdir. Çünkü akranları tarafından kabul edilen bir çocuk, sosyal onay ihtiyacını karşılayabilir ve bu durum sosyal gelişimi açısından oldukça önemlidir (Yurtal, 2004). Bunun yanında üstün yetenekli öğrencilerin ise kendi özel durumlarının başkalarının algıları üzerinde etkili olduğuna yönelik bir algı oluşturdukları da ifade edilebilir. Ataman (2004) üstün yetenekli öğrencilerin başarılıının başkaları tarafından fark edilmeye ihtiyaçları olduğunu belirtmektedir.

Bununla birlikte üstün yetenekli öğrenci algılarına göre “öteki”lerin kendileri ile oynamak isteyeceklerini ancak kendileri ile çalışmak istemeyeceklerini ve onlarla anlaşamayacaklarını düşündükleri ifade edilebilir. Bu düşüncenin olumsuz olması çocukların olumsuz bir benlik algısına sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ya da onların gelişimsel özelliklerine uygun düşündükleri sonucuna ulaşılabilir. Ataman (2004) ve Özbay (2013). Üstün yetenekli öğrencilerin bireysel çalışmak istediklerini, Bencik & Metin, (2006) ise başkalarıyla çalıştıklarında hata yapacaklarını düşündüklerini belirtmiştir. Taytaş (2022) araştırmasının sonucunda üstün yetenekli öğrencilerin normal gelişim gösteren öğrencilere kıyasla daha mükemmeliyetçi ve sorumluluk duygusunun daha fazla olduğu sonucuna ulaşmış; bu durumun sonucu olarak da öğrencilerin sorun yaşadığını belirtmiştir. Normal gelişim gösteren

akranlarının ise “öteki”lerin kendileri ile oynamak isteyeceklerini, kendileri ile çalışmak isteyeceklerini ve kendileri ile iyi anlaşabileceklerine yönelik bir algıya sahip oldukları ifade edilebilir. Senemoğlu (2018) ve Şişman (2014) çocukların ötekilerle etkileşim biçimlerinin, benlik kavramları ve hayata karşı tutumlarını etkilediğini; başkaları tarafından kabul görmeyen olumlu kişilik gelişimine katkısı olduğunu ifade etmektedir. Ek olarak başkaları tarafından sevilen bir çocuk, ilerdeki zamanlarda sevgi ve güven duygusuna sahip, mutlu bir birey olarak düşünülebilir. Teichman (2001) bireyin ötekilere karşı bakış açısının erken yaşlarda şekillendiğini, bilişsel ve kişisel gelişimin ise bunu etkilediğini belirtmektedir.

Buradan görüleceği üzere üstün yetenekli öğrenciler diğerlerinin gözünde kendilerinin olumlu bir imaja sahip olduklarının düşünmekle birlikte kendileri ile etkili iletişim kurmayacaklarına yönelik bir algıya sahiplerdir. Bencik ve Metin, (2006) üstün yeteneklilerin kendilerine benzer özelliklerde olan ya da yaşça büyük kişilerle arkadaşlık kurmak istedikleri için diğerleriyle kurdukları ilişkilerinde sorun yaşayabileceklerini ifade etmiştir. Bayrı ve Özdemir (2022) çalışmasının sonucunda üstün yetenekli öğrencilerin kendilerini akranlarıyla kıyaslama ve yüksek standart şemaları olduğunu, bu durumun sonucu olarak da öğrencilerin mutsuzluk, isteksizlik, öfke ve kaygı yaşadığını belirtmektedir. Normal gelişim gösteren akranlarının ise diğerlerinin gözünde kendileri için zaman zaman olumsuz algıya sahip olsalar da diğerlerinin kendisi ile çalışmak isteyeceklerine ve iyi anlaşabileceklerine dair olumlu bir algıya sahip oldukları görülmektedir. Aktepe (2018) kişilerin kendileri hakkında olumlu düşünmesinin yüksek özgüven belirtisi olduğunu ifade etmektedir. Bu sebeple normal gelişim gösteren öğrencilerin benlik algılarının da olumlu olduğu düşünülmektedir.

Aynı şekilde en iyi arkadaş olgusuna yönelik algılarında da üstün yetenekli tanısı almış olma durumunun etkisi gözlenmektedir. Bencik ve Metin, (2006) üstün yeteneklilerin kendileri gibi üstünlerle iletişim kurmaktan hoşlandıklarını, Sezer (2015) ise normal gelişim gösteren öğrencilerle kıyaslandığında ilgi, zekâ ve öğrenme hızı farklı olduğu için birbirleriyle sorun yaşayacaklarını belirtmektedir. Sonuçlarda ek olarak kendi en iyi arkadaşlarına yönelik algılarında özel durumlarına yönelik değerlendirmeler yaparken, normal gelişim gösteren akranlarının en iyi arkadaşları için temelde birlikte zaman geçirmenin sonucu oluşan bir birliktelik olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Bu değerlendirme sonucunda ise üstün yetenekli öğrencilerin öteki algılarının daha az kapsayıcı nitelik taşıdığı ifade edilebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlardan hareketle, üstün yetenekli öğrencilerin benlik algılarının oluşumunda üstün yetenekli tanısı alma durumunun etkisi göz önünde bulundurularak öğrencilerin mümkün olduğunca kapsayıcı bir öğretim süreci içerisinde gelişimlerinin desteklenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Üstün yetenekli öğrencilerin başkalarının kendisini beğendiğine, iyi şeyler düşündüğüne ancak kendisi ile zaman geçirmek istemeyeceklerine, iyi anlaşamayacaklarına yönelik algıları nedeniyle özellikle normal gelişim gösteren akranları ile işbirlikli öğrenme gruplarında düzeylerine uygun görevler bağlamında çalışmalarının ve ortak ürünler ortaya çıkarmalarının önemli olduğu görülmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin “öteki” algılarının oluşumunda ayna benlik algılarının etkili olduğu ve bu algının öğrencilerin hem benlik algılarını hem de sosyal ilişkilerini etkilediği düşüncesinden hareketle özellikle üstün yetenekli öğrencilerin ayna benlik algılarına yönelik akademik çalışmaların gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aamodt, S. ve Wang, S. (2011). *Çocuğunuzun beynine hoş geldiniz*. (Çev. C. Duran). İstanbul: NTV Yayınları.
- Aktepe, V. (2018). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin özgüvenlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 757-772.
- Ataman, A. (2004). Üstün yetenekli/zekalı çocuk ile yaşamak. *Üstün Yetenekli Çocuklar Seçilmiş Makaleler Kitabı*, 56, 72.
- Ataman, A. (Ed.). (2009). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş*. (7.Baskı) Ankara: Gündüz.
- Aydın, B. (2014). *Eğitim psikolojisi. Gelişim-öğrenme-öğretim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bacanlı, H. (2002). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Baker, J. A. (1995). Depression and suicidal ideation among academically talented students. *Gifted Child Quarterly*, 39 (4), 218-223.
- Barnett, L., & Fiscella, J. (1985). A child by any other name: A comparison of the playfulness of gifted and nongifted children. *Gifted Child Quarterly*, 29 (2), 61-66.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Bauman, Z. (2011). *Postmodern etik*. (Çeviri Alev Türker). İstanbul: Ayrıntı Yayınevi.
- Bayrı, H., & Özdemir, H. P. (2022). Özel yetenekli öğrencilerin duygusal tepkisellik, öz-yeterlik ve psikolojik kırılganlık düzeylerinin incelenmesi: Bir karma yöntem çalışması. *Electronic Journal of Social Sciences*, 21(81).
- Bencik S. & Metin, N. (2006). Mükemmeliyetçilik ve üstün yetenekliler. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*, 1(2), 92-105.
- Berger, P. ve Luckmann, T. (2008). *Gerçekliğin sosyal inşası*. (V. Saygın Ögütü, Çeviri). İstanbul: Paradigma Yayıncılık.
- Coleman, L. J., & Cross, T. (2014). Is being gifted a social handicap? *Journal for the Education of the Gifted*, 37(1), 5-17.
- Czeschlik, T., & Rost, D. H. (1994). Socio-emotional adjustment in elementary school boys and girls: Does giftedness make a difference? *Roeper Review*, 16 (4), 294-297.
- Çapar, M. (2004). *Türk ulusal eğitim sisteminde öteki ve ötekine yaklaşım*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çiftçi, İ. (2006). *Uluslararası ilişkilerde 'öteki' kavramı ve Avrupa Birliği ile İslam Konferansı Örgütü'nün 2002 İstanbul buluşmasında 'Türk modeli' söylemi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çitil, M. (2016). Üstün yetenekli öğrencilere sunulan olumlu davranışsal destek temelli problem davranışları önleyici sınıf yönetimi uygulamaları: Eylem araştırması. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çitil, M., ve Ataman, A. (2018). İlköğretim çağındaki üstün yetenekli öğrencilerin davranışsal özelliklerinin eğitim ortamlarına yansımaları ve ortaya çıkabilecek sorunlar. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(1), 185-231.
- De Melendez, W. R. ve Beck, V. (2018). *Teaching young children in multicultural classrooms: Issues, concepts, and strategies*. Cengage Learning.
- Derman-Sparks, L. (1989). *Anti-bias curriculum: Tools for empowering young children*. National Association for the Education of Young Children, 1834 Connecticut Avenue, NW, Washington, DC 20009-5786.
- Derman-Sparks, L. (1989). *Anti-bias curriculum: Tools for empowering young children*. National Association for the Education of Young Children, 1834 Connecticut Avenue, NW, Washington, DC 20009-5786.
- Ekmişoğlu, M. (2007). *Erken çocukluk döneminde farklılıklara saygı kavramı hakkında öğretmen görüşlerinin incelenmesi ve Farklılıklara Saygı Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi: Çanakkale.
- Freeman, J. (1983). Emotional problems of the gifted child. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 24(3), 481-485.
- Freud, S. (1940). Part I. The nature of mind. *International Journal of Psycho-Analysis*, 21, 27-84.
- Gust-Brey, K., & Cross, T. (1999). An examination of the literature based on the suicidal behaviors of gifted students. *Roeper Review*, 22(1), 28-35.
- Habermas, J. (2012). *'Öteki' olmak 'Öteki'yle yaşamak*. (İ. Aka, Çeviri) YKY Yayınları: İstanbul.
- Kelly, K. R., & Colangelo, N. (1984). Academic and social self-concepts of gifted, general and special students. *Exceptional Children*, 50, 551-554.

- Kocadağ, Ş. (2019). *Sosyal bilgiler ortaokul öğretim programının ötekileştirme olgusu açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Kowalski, K. ve Lo, Y. F. (2001). The influence of perceptual features, ethnic labels, and sociocultural information on the development of ethnic/racial bias in young children. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32(4), 444-455.
- Kowalski, K. ve Lo, Y. F. (2001). The influence of perceptual features, ethnic labels, and sociocultural information on the development of ethnic/racial bias in young children. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32(4), 444-455.
- Kwan, P. C. F. (1992). On a pedestal: Effects of intellectual giftedness and some implications for programmed planning. *Educational Psychology*, 12(1), 37-62.
- Leana -Taşçılar, M.Z., ve Kanlı, E. (2014). Üstün zekâlı ve normal gelişim gösteren çocukların, mükemmeliyetçilik ve öz-saygı düzeylerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 47, (2), 1- 20.
- Mahler, M. S. (1967). On human symbiosis and the vicissitudes of individuation. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 15(4), 740-763.
- Mahler, M. S., Pine, F. ve Bergman, A. (2003). *İnsan yavrusunun psikolojik doğumu*. (A. N. Babaoğlu, çeviri). İstanbul: Metis Yayınları.
- Maxwell, J. (1992). Understanding and validity in qualitative research. *Harvard Educational Review*, 62(3), 279-301.
- May, K. M. (1990). A developmental view of a gifted child's social and emotional adjustment. *Roeper Review*, 17(2), 105-109.
- MEB, (2018). *İlkokul Sosyal Bilgiler Ders Kitabı 4*. Ankara: Tuna Yayınları
- MEB, (2019a). *İlkokul Hayat Bilgisi Ders Kitabı 3*. Ankara: Evren Yayınları
- MEB, (2019b). *İlkokul Hayat Bilgisi Ders Kitabı 3*. Ankara: MEB Yayınları
- MEB. *İlkokul Hayat Bilgisi Ders Kitabı 2*. Ankara: MEB Yayınları
- Merriam, S. B. (1988). *Case study research in education: A qualitative approach*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Metin, N. & Bencik-Kangal, S. (2012). Bilim sanat merkezlerine devam eden 12-14 yaş grubu üstün yetenekli çocukların benlik algılarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim* (37), 163, 3-16.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2020). Türkiye'de özel eğitim hizmetleri. (Çitil, M. ve Sak U. Türkiye'de Özel Yetenekli Bireylere Yönelik Özel Eğitim Hizmetleri) Ankara: MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- ÖEHY (2018). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 07.07.2018 tarihli ve 30.471 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir*.
- Özbay, Y. (2013). Üstün yetenekli çocuklar ve aileleri. Ankara: T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayını. PDF kitap. ISBN: 978-605-4628-54-4
- Paker, M. (2007). Paker ile söyleşi: Öteki korkusu. *Birikim Dergisi*. (Erişim Tarihi: 07.10.2007). <http://birikimdergisi.com/guncel/murat-paker-ile-soylesi-oteki-korkusu>.
- Pfeiffer, S. I., & Stocking, V. B. (2000). Vulnerabilities of academically gifted students. *Special Services in the Schools*, 16(1-2), 83-93.
- Reynolds, C. R., & Bradley, M. (1983). Emotional stability of intellectually superior children versus nongifted peers as estimated by chronic anxiety levels. *School Psychology Review*, 12, 190-194.
- Roedell, W. C. (1984). Vulnerabilities of highly gifted children. *Roeper Review*, 6(3), 127-130.
- Sak, U. (2010). *Üstün zekâlılar: Özellikleri, tanınmaları eğitimleri*, Ankara: Maya Akademi.
- Saranlı, A. G. ve Metin, N. (2012). Üstün yetenekli çocuklarda gözlenen sosyal- duygusal sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 45 (1), 139-163.
- Sarıca, Ö. (2010). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5 ve 6 yaş grubu çocuklarının benlik kavramlarının çeşitli sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Schnapper, D. (2005). *Sosyoloji düşüncesinin özünde öteki ile ilişki*, (A. Sönmezay, Çeviri). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Seefeldt, C. Castle, S. ve Falconer, R. C. (2015). *Okul öncesi/ilkokul çocukları için sosyal bilgiler öğretimi* (S. C. Keskin, Çev. Ed.) Ankara: Nobel Akademi.
- Selçuk, M. (2008). Who am I between "US" and "THEM"?, *Religious Education: The official journal of the Religious Education Association*, 103(5), 511-516, DOI: 10.1080/00344080802426954
- Senemoğlu, N. (2018). *Gelişim öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya* (26. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Senemoğlu, N. (2018). *Gelişim öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya* (26. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sezer, Ş. (2015). Üstün yeteneklilerin sınıf içinde olumsuz davranışları ve yönetilmesine ilişkin öğretmen görüşleri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 317- 333.
- Solso, R. L. Maclin, M. K. ve Maclin, O. H. (2007). *Bilişsel Psikoloji* (A. Ayçiçeği-Dinn, Çeviri). İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Şengül, A. (2007). Edebiyatta ötekilik meselesi ve Türk edebiyatında 'öteki'. *Karadeniz Araştırmaları*, (15), 97-116.
- Şişman, M. (2014). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem Akademi.
- Taytaş, M. (2022). Üstün yetenekli çocuk ve ergenlerde depresyon: derleme çalışması. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 8(18), 45-54.
- Teichman, Y. (2001). The development of Israeli children's images of Jews and Arabs and their expression in human figure drawings. *Developmental Psychology*, 37(6), 749.
- Tosun, A. (2015). *Kendini ve ötekini tanıma bağlamında din öğretiminde dünya görüşü modeli*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Wadsworth, B. J.,(2015). *Piaget'nin duyuşsal ve bilişsel gelişim kuramı* (Selçuk, Z., Çeviri Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Wu, W., West, S. G. ve Hughes, J. N. (2010). Effect of grade retention in first grade on psychosocial outcomes. *Journal of educational psychology*, 102(1), 135-152.
- Yeşilyaprak, B. (2013). *Eğitim psikolojisi: Gelişim-öğrenme-öğretim* (10. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, A. F. (2019) *Günlük yaşamda farklılıkları ötekileştirme üzerine sosyolojik bir araştırma*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yurtal, F. (2004). Name-calling and peer beliefs among primary school children in Turkey. *Pastoral Care in Education*, 22(2), 39-41.

Examining The “Others” Perception of Typical Students and Gifted Students

Alper KAŞKAYA¹ Tuba ÇAPAR²

Cited:

Kaşkaya, A. & Çapar, T. (2022). Examining the “others” perception of typical students and gifted students. *Journal of Interdisciplinary Educational Research*, 6(13), 420-435, DOI: 10.57135/jier.1171891

Abstract

Students continues their education with differences such as different cultures, family, age and gender. During the primary school period when children's self-perception develops and they begin to gain an identity, the attitudes and behaviors they develop towards the others are considered to be important. Based on this idea, determining the perceptions of the students towards the people around them strengthens their communication as well as contributes upon the increase in the quality of the educational environment and positive self-perceptions. For this reason, the purpose of this study was to reveal the other perception of typical students and gifted students. Case study as one of the qualitative research methods was used in the study. The study group included 92 primary school 3rd and 4th grade students selected with criterion sampling as one of the purposive sampling methods. The study group in the study included two groups. The criterion for the first study group was to be a student with typical development who attended the 3rd or 4th grade of a primary school and had education in immigration-receiving regions. The criterion of the other group was to be 3rd and 4th grade students who were entitled to have education at BİLSEM (Center of Science and Arts). The reason for preferring the 3rd and 4th grade students for the study group was assuming them to be old enough to understand or define the abstract concepts such as "other" and "stranger" asked in the study considering their cognitive development period. The students in the study group were selected from primary schools in Hassa and Reyhanlı districts in Hatay province among the ones who were entitled to have education in BİLSEM in Kahramanmaraş. Semi-structured interview questions were prepared by the researchers, and the students were interviewed. The interview questions were asked to all students, the answers were recorded by the researcher and the data were collected and organized. Content analysis was performed to the collected data. As result of the analysis, differences were observed between the "other" perceptions of gifted students and their typically developing peers. It was concluded in the study that gifted students referred to the abilities, intelligence and achievements of the people who had similar characteristics with themselves. On the other hand, it was possible to state that typically developing peers had a perception in the context of characteristics (physical characteristics) valid for everyone rather than creating a perception of similarity based on their individual differences. Similarly, in terms of the features distinguishing from the others, it was observed that students with typical development regarded the others considering especially physical characteristics. It was also observed that gifted students regarded the others depending on their achievement levels, knowledge levels, abilities, characters, interests and generally on their giftedness.

Keywords: Gifted students, typical students, perception of others

INTRODUCTION

As result of our living in a society, the concept of the other is possible to be expressed as a constantly encountered concept. The concept of the other defined as “me” or what is outside of “us” (Çiftçi, 2006; Eroğlu, 2008; Kanatlı Öztürk, 2018; Memiş Doğan, 2018; Paker, 2007; Temizkan, 2011) is a concept that is needed during the processes individuals try to define their

¹ Assoc.Prof.Dr. Erzincan Binali Yıldırım University, Faculty of Education, Erzincan, Türkiye – alperkaskaya@gmail.com, akaskaya@erzincan.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-6695-6422

² PhD Student, Gazi University, Faculty of Gazi Education, tugbacaparr@gmail.com ORCID ID: 0000-0002-9278-1101

own selves and at the same time try to gain an identity (Bauman, 2011; Tosun, 2015) especially during the process of existence (Şengül, 2007). The concept of the other appears as a concept that includes various sociological phenomena such as multiculturalism, empathy, self-perception, prejudice, difference, similarity and alienation (Kanatlı Öztürk, 2018; Kocadağ, 2019; Şengül, 2007).

The concept of the other, which also points to a social group (Çapar, 2004), also refers to the ones outside the group individuals feel the sense of belonging (Paker, 2007). Therefore, it has been used for social classifications such as gender, ethnicity, culture, lifestyle, etc. (Yıldırım, 2019). In fact, efforts of individuals for defining the other are expressed as their recognizing their own self (Tosun, 2015). Individuals create their self by structuring various things in life thanks to the concept of the other and learn what needs to be fulfilled thanks to the others (Bauman, 2011). Mead (1934) explains this concept as "social self" in his theory of social self. In this theory, the others that individuals consider to be important in their childhood are called generalized other and contribute upon children's regulating their behaviors during the development process (cited by Sarica, 2010). The generalized others for the children are the significant others and include the individuals they communicate in close surrounding (Bauman, 2011).

The concept of other appears as a concept efficient during the process identity development in children. After the individuals start to create their own identity at the stage of defining me/us, they prioritize the issue of "them, the ones different from us" regarding what differentiate with the others (Selçuk, 2008). As a social identity rule, this process is defined as individuals' prioritizing their similarities, realizing the points where they differ from the society, and beginning to have a positive identity unlike the group they feel themselves belong to (Schnapper, 2005). Furthermore, own feelings and thoughts as well as others' are also efficient during the process of individuals' creating an identity (Memiş Doğan, 2018).

Berger and Luckman (2008) have stated that since it is possible to display friendly attitudes in relations with the others in face-to-face situations, it is more flexible, more difficult to have rigid patterns, and negative attitudes are more possible to be left aside. Moreover, feelings are more likely to differ due to the accessible position of the other in this communication. Similarly, Yıldırım (2019) has stated that prejudices and negative emotions and behaviors towards the others encountered in daily life decrease because of more realistic daily relationships and mutual feelings-thoughts.

Mutual stereotypical schemes such as "a man," "a salesman," and "a smiling person" are used in face-to-face communication with the other. These stereotypical schemes may constantly change and be subjected to different definitions over time. They turn into individuals whose feelings, thoughts and lives we know going beyond the definitions at the beginning. In this case, the others are now defined for us as a friend or a close acquaintance (Berger and Luckman, 2008). The fact that should be universal is to be able to respect the other equally without making any official intervention against the other (Habermas, 2012) without "dedifferentiating (nicht-nivellierend)" the other.

The concept of the other becomes prominent when the child begins to individualize in early childhood. In this period of beginning for creating the self, the concept of the other has frequently been noticed to take place in cognitive and affective development of the child. Especially Mahler, Pine, and Bergman (2003) have stated that the Separation-Individuation Period, when the children realize their own self and start to individuate and distinguish between themselves and the other, is very important. This period is defined as the period when children start to consider themselves as a different individual separating from his mother with the onset of his kinetic movements, and significant others for the children help them to individuate in this period. The children who socially begin to interact more with the others comprehend that the others are similar to themselves, but that they are also a separate individual in this period.

Similarly, Piaget is also one of the theorists who consider interaction of children with the environment to be important. Piaget categorizes the cognitive development process into four stages as sensorimotor, preoperational, concrete operational and formal operational (Bacanlı, 2002; Solso and Maclin, 2007). The concrete operational period, among these stages, when the children are involved in social life is considered as one of the periods in which significant others become important (Wadsworth, 2015). Vygotsky, on the other hand, argues that development has stages, but not in a hierarchical way (Solso and Maclin, 2007). Vygotsky also emphasizes the importance of social interaction for the development of individuals. Furthermore, he states that psychological processes are also influenced by individuals' environment and culture and place them in a certain group (Seefeldt, Castle and Falconer, 2015; Senemoğlu, 2018). In addition, communication of children with other children and adults is the most important factor for their development (Seefeldt, Castle and Falconer, 2015).

When Freud's developmental theories are considered, early ages are noticed to be remarkable in terms of children's creating the other perception and self. The others that started to gain importance as of the pre-school period also reveal their effect during the school age and adolescence periods. In his structural personality theory, Freud states that the development of the self appears in early childhood with the concepts of id (lower self), ego (self) and superego (higher self) (Freud, 1940). Whereas only the id, namely the physiological needs of the baby, is available during the infancy, ego and superego appears as result of the increase in stimuli and environment and baby's encountering with the facts (Yeşilyaprak, 2013). The ego tries to make conscious decisions without forcing reality while representing intrinsic motivators and voluntary actions (Freud, 1940), (Yeşilyaprak, 2013) and at the same time endeavors on separating the self from the object world (Mahler, 1967). On the other hand, superego refers to culture and environment, society and moral rules that affect the self, and indicates id and superego not to be dominant keeping these three really desired structures in balance (Aydın, 2014; Yeşilyaprak, 2013).

Psychosexual Development Theory, on the other hand, is a development theory developed by Freud and including five main periods referring the first years of childhood. These periods are known as oral, anal, phallic, latent and genital periods (Senemoğlu, 2018; Yeşilyaprak, 2002). The latent period corresponding to the school period of children refers to a period when significant others are more influential and children focus on developing their identity taking the personal characteristics of their family, friends and people around him into ego (Freud, 1994). Self and superego development of children continues in a strengthening way in this period, (Freud, 1993). The age interval in the latent period is explained as the period of industry versus inferiority according to Erikson's Psycho-Social Development Theory, and similarly, represents the period when individuals around the children become more significant (Senemoğlu, 2018). What matters for children in this period is their not descending to fail and providing their self-confidence to develop to be supported by their environment (Wu, West and Hughes, 2010).

Considering the theories of development, the attitude, feelings and thoughts of the individuals around affect children in the periods when children start to acquire their self and develop their identity. Therefore, it is important for role models individuals to pay attention to the positive development of children's perception of the other. Because children's perception of the other helps them develop a positive identity, and respect for others as well as their own self enables to acquire a positive self (De Melendez and Beck, 2018).

There are some differences in the developmental stages of gifted children when compared to children with typical development. These differences are possible to be defined as having faster cognitive development (Morelock & Morrison, 1999), early speech, having original ideas, being careful, rapid growth, curiosity, perfectionism, emotionally sensitive etc. (Aydoğan, Metin and Mercan, 2019). When compared to students with typical development, gifted individuals need special education because of having different social, emotional and physical development as well as mental differences (Ministry of National Education, MNE, 2020). In the final regulation, gifted individuals, considered to be approximately 2-3% of the population (Sak, 2010), are defined as

"individuals learning faster than their peers, leading in creativity, art and leadership capacity, having special academic ability, understanding abstract ideas, acting independently in fields of interest and revealing a high level performance (Special Education Services Regulation, 2018).

Various studies have investigated the psychological states of gifted individuals and emphasized the manners on stress, anxiety, depression, self-esteem, loneliness, perfectionism, etc. (Saranlı and Metin, 2012). Previous studies have concluded that gifted students have a more positive self-perception when compared to the ones with typical development or there is no significant difference (Leana-Taşçılar and Kanlı, 2014; Metin & Bencik-Kangal, 2012) and they have a superior and stronger personality and less psychological problems when compared to their peers. He concluded that he had problems (Baker, 1995; Barnett & Fiscella, 1985; Gust-Brey & Cross, 1999; Kelly & Colangelo, 1984; Reynolds & Bradley, 1983). On the contrary, there have also been studies revealing that gifted students are more vulnerable psychologically (Coleman & Cross, 2014; Czeschlik & Rost, 1994; Freeman, 1983, 1994; Kwan, 1992; May, 1990; Roedell, 1984). Depending on these researches, it is possible to mention that whereas cognitive development of gifted students makes them more resilient, this also makes them more vulnerable and defenseless emotionally and socially due to their special needs and distinctive features (Pfeiffer & Stocking, 2000).

Being too sensitive and vulnerable is possible to affect social relations of gifted students and alienate them from the society (Çitil, 2016). For example, their perfectionist attitudes, moral sensitivities, underestimating their peers, regarding the group work boring, desiring to work alone or preferring to communicate with elder people are possible to be listed as such problems (Çitil and Ataman, 2018). Furthermore, they may become more isolated feeling lonely due to these differences (Sezginsoy, 2007). Due to their cognitive development beyond their peers, they are possible to be excluded by their friends being regarded to be arrogant and smart aleck (Ataman, 2009; Özbay, 2013; Pfeiffer & Stocking, 2000).

Although there are differences in the developmental periods of gifted and typically developing students, their perception towards the others is similarly possible to be efficient in their creating the self and gaining identity. Therefore, revealing the meaning attributed by typically developed and gifted students to the phenomenon of "other" was stated to be the problem of the study.

Purpose of the Study

The purpose of the study was determined to reveal the meanings attributed by typically developing and gifted students to the phenomenon of the other. In the study, answer was sought to the question of "How do the typically developing and gifted students make sense of the people they consider as the other?"

METHOD

The phenomenology design as one of the qualitative research methods was used in this study. Revealing the experiences, perceptions or meanings attributed to a phenomenon was aimed in the phenomenology design analyzing the phenomena who were aware but did not have a deep understanding (Yıldırım and Şimşek, 2018).

Study Group

The study group included two groups and these two groups included the primary school students determined using the criterion sampling method as one of the purposive sampling methods. The criterion for the first study group was to be a student with typical development who attended the 3rd or 4th grade of a primary school and had education in immigration-receiving regions. The criterion of the other group was to be 3rd and 4th grade students who were entitled to have education at BİLSEM (Center of Science and Arts). The main starting point here was whether the student was diagnosed as gifted or not. The reason for preferring the 3rd and 4th grade students in the study group was considering that they had more appropriate

developmental characteristics in terms of making sense of the concepts such as "other" and "stranger" asked in the study as of their cognitive development period.

The study was carried out with 92 primary school students. Whereas 23 of the students in the study group were gifted, 69 of them were students with typical development. Eleven out of the gifted students were female and 12 of them were male, and whereas 19 of them had a nuclear family structure, 4 had an extended family. While 6 of these students had the experience of changing the school before, 17 did not experience any school changes. 96% of the students thought that their social skills and group working skills were good. Only 4% of the students thought that their social skills and group work skills were at moderate level. There were no students who considered to have bad social and group work skills.

On the other hand, 29 were female and 17 were male students among the typically developing peers. Whereas 36 of the students had a nuclear family structure, 10 of them had extended families. Whereas 13 of the students experienced a school change before, 33 did not experience any. While 93% of the students with typical development thought that their social skills and group working skills were good, 4% described themselves at moderate and 2% at low levels.

Data Collection Process

The data collection process was administered in public schools and Science and Art Centers obtaining necessary permissions. The semi-structured interview form prepared by the researchers was performed to 92 students, and each interview lasted for approximately 20-25 minutes. The volunteer students were provided to answer the questions in a comfortable way, the answers were recorded with audio recordings and notes taken by the researcher in line with demands of the students. In the parts that the students did not understand, the researcher made necessary explanations about the questions without directing the students.

Validity and Reliability

There are situations to be considered and precautions to be taken in order to ensure validity and reliability in studies carried out with qualitative research methodology. Merriam (1988) has stated that there must be credibility, transferability, reliability and verifiability in qualitative research in order to ensure validity and reliability.

Internal validity/credibility in qualitative research is possible to be ensured with research findings to be consistent with reality (Merriam, 1988). There are methods such as long-term interaction, participant confirmation and expert review to increase credibility (Başkale, 2016). Therefore, one-to-one interviews were performed with the students interviewed in the study and obtained findings were analyzed by field experts. Another method to increase credibility in qualitative research was to collect sufficient data and reach the saturation point of the findings. This meant that the researcher constantly heard the same things in the findings obtained (Merriam, 1988). While interpreting the findings collected by the researcher in the study, it was deemed appropriate to end the data collection process at the stage where the same opinions were high and no new information emerged as the data continued to be collected.

The transferability of the study was achieved creating the study group with purposeful sampling, expressing how and why the sample was selected, and expressing the characteristics of the participants specific to the study topic.

Furthermore, Merriam (1988) stated that it was not possible to reach the same result with another study in qualitative research due to the static nature of human behavior, but the results obtained with the collected data must be consistent in order to ensure reliability. Obtaining the data and the results in a consistency by the people analyzing the research increased the reliability. Therefore, the findings and results obtained by the experts were analyzed, and then necessary arrangements were made with the feedback given. Başkale (2016) also stated that a method that increased the reliability was appropriate for literature-based studies. For this

reason, the findings obtained in the study were arranged depending upon the theoretical framework and the results were compared with the ones in the literature.

It was expressed that the researcher should clearly reveal how the conclusions were reached and present the evidence about deductions in a way that other researchers could access in order to increase internal validity (Yıldırım and Şimşek, 2018). Maxwell (1992) revealed that the researchers should report everything they observed and heard about the event analyzed in qualitative research. Therefore, the interviews made by the researcher during the data collection process were recorded, and the collected data were subsequently organized in categories. Then, obtained categories were analyzed with opinions of the expert and the findings were organized in line with the feedback given. In terms of the findings, the codes and categories with the highest frequency were regarded first during the process of interpreting the data.

Data Analysis

The data were collected through a semi-structured interview form in this study aiming to analyze the perceptions of typically developing and gifted students towards the phenomenon of the "other". The data obtained from the interview forms were grouped under code, category and finally themes. In reference to the views of the students, content analysis method was adopted by the researchers during the process of creating codes, categories and themes. In content analysis, it was essential to organize and interpret the data similar to each other into certain themes and concepts for providing the readers understand better (Yıldırım and Şimşek, 2018).

FINDINGS

In this study carried out to determine the perceptions of gifted students towards the "other", the findings related to the perceptions of gifted students and students with typical development towards the concept of the "other" were expressed comparatively. First of all, perceptions of the students towards people who had similar characteristics with them and their perceptions on different aspects of individuals different from them were tried to be determined. Then, the self-perceptions of the ones considered to be "the other" were included in the dimensions of thought and behavior. Finally, the "other" perception of gifted students was tried to be analyzed within the context of the best friend phenomenon. The findings related to analyzing primary school students' perceptions of their similarities with the "other" within the context of being gifted or typical were presented in Figure 1.

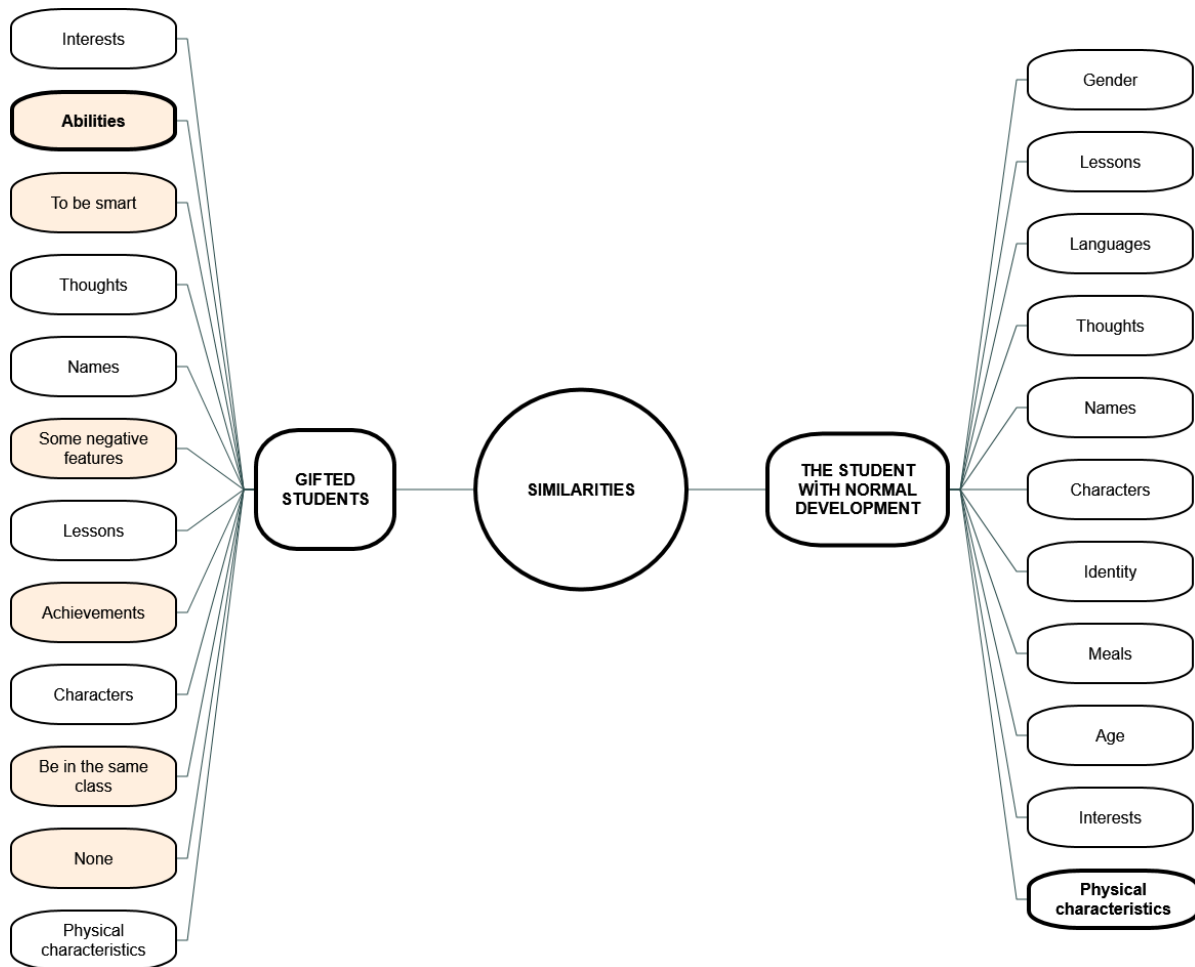

Figure 1: Perceptions of primary school students on their common characteristics with the others similar to them according to being gifted or not.

It was observed when the perceptions of the students with normal development related to the aspects of the others who had similar characteristics with them were analyzed that they emphasized individuals possible to have similar characteristics to themselves in terms of their characters, languages, thoughts, gender, names, and interests. It was noticed that there was a perception towards the possibility of having similar characteristics with people, especially in terms of their physical characteristics.

When the perceptions of gifted students towards the individuals similar to them were analyzed, it was noticed that they considered them to have similar characteristics with themselves in terms of physical characteristics, characters, some negative aspects, names, thoughts or interests. Moreover, they specifically referred to the talents, intelligence and achievements of individuals with similar characteristics, and it was observed that there were even students who considered them to be unique.

When considered in terms of gifted students and their peers with typical development, it was observed that whereas the students with typical development regarded human characteristics similar to themselves especially within the context of some physical characteristics such as height, hair color, weight, eye color, gifted students regarded similar human characteristics with themselves such as being smart, talented and successful.

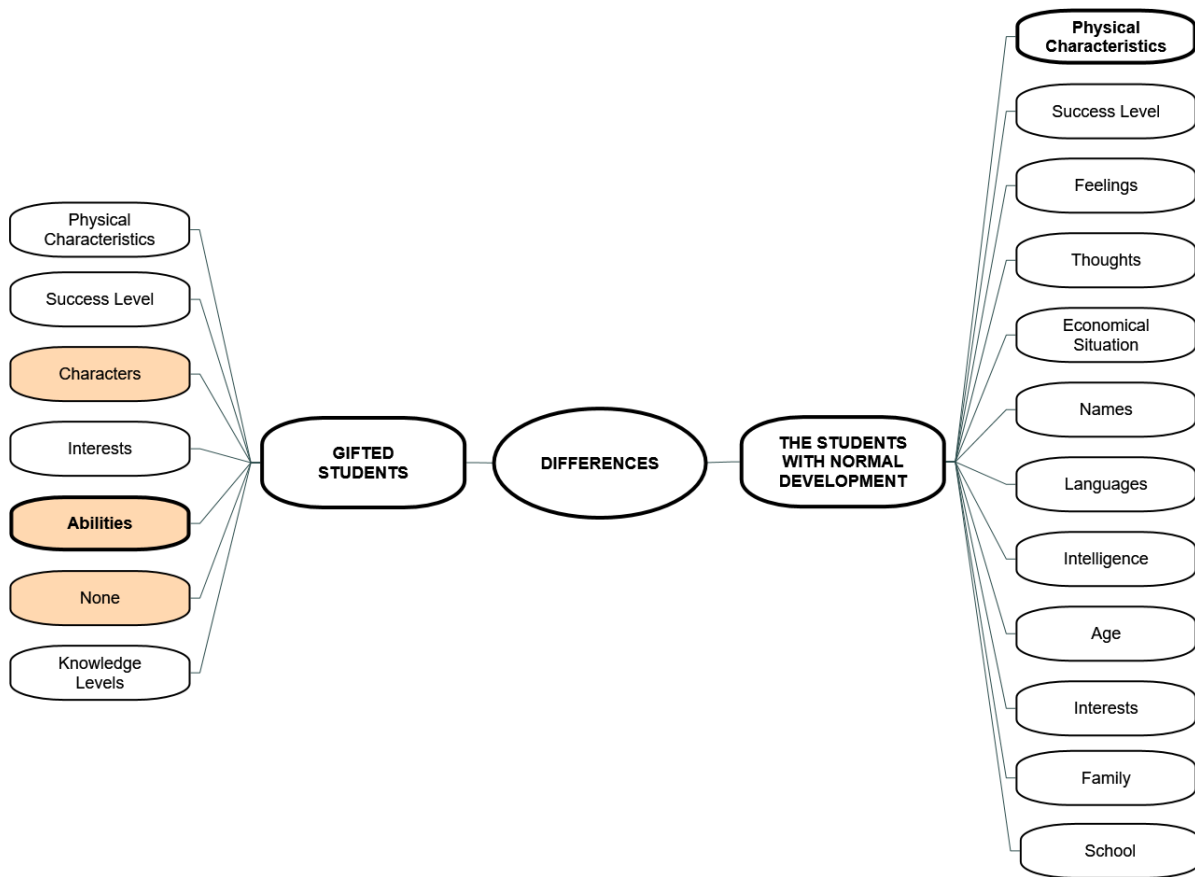

Figure 2: Perceptions of primary school students towards their characteristics different from the others according to their giftedness or not.

In Figure 2, the perceptions of gifted students and their typically developing peers towards their distinctive features were presented. It was observed that students with typical development referred to their schools, families, fields of interest, intelligence, age, economic status, names, feelings or thoughts in terms of their perceptions towards the distinctive features. Furthermore, the students with typical development were noticed to emphasize physical characteristics, especially within the context of the characteristics distinguishing them from the others. It was possible to state that the students had a perception towards the possibility of being different from the other people in terms of their weight, skin color, hair color, eye color, height and face shape.

In addition, it was observed that the perceptions of gifted students about the characteristics distinguishing them from the others were also regarded in terms of physical characteristics, and especially gifted students were noticed to emphasize their level of success, knowledge, interests, abilities and characters.

Whereas the students with typical development were observed to make assessment especially on physical characteristics, gifted students were noticed to make assessment depending upon their achievement levels, knowledge levels, abilities, characters and interests, generally based on giftedness, rather than physical characteristics distinguishing them from the others and valid for almost all their peers.

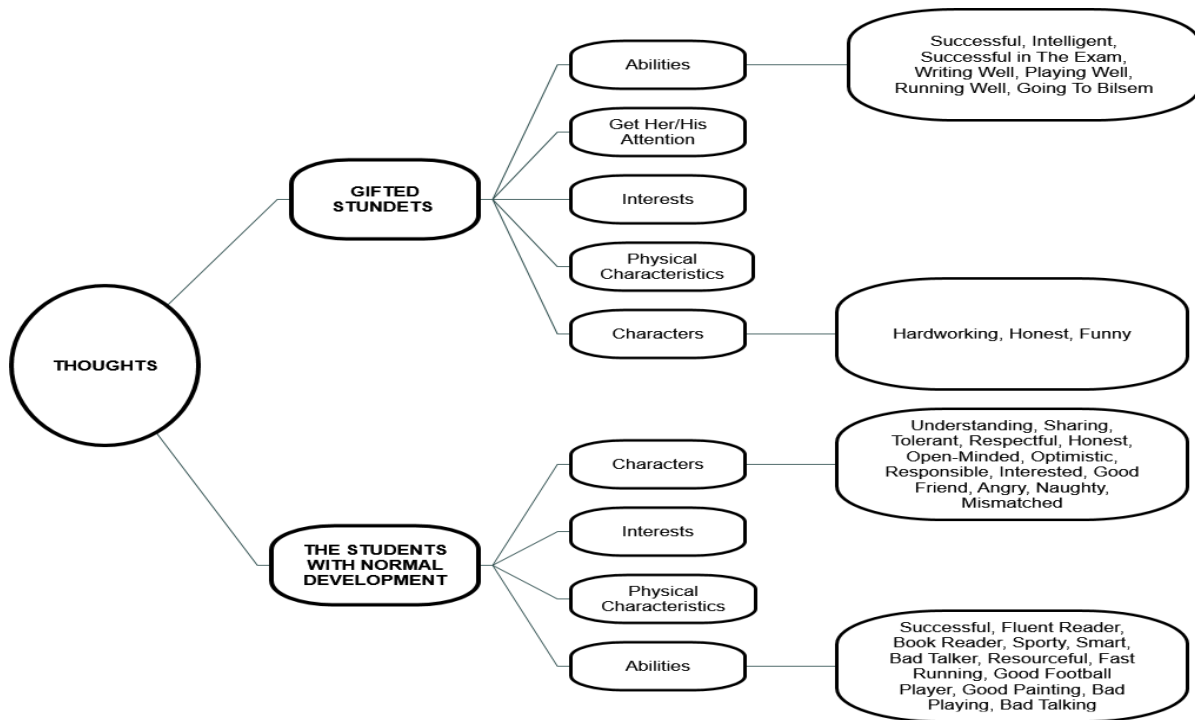

Figure 2: Perceptions of the primary school students towards the thoughts of the "other" on them

When the perceptions of the individuals who were considered to be the "other" were analyzed, the students with typical development and gifted ones were observed to regard character, interests, physical characteristics and abilities. Apart from these, gifted students were noticed to have a perception towards grabbing the attention of others. The students generally regarded the character and ability dimensions in term of the way of their being perceived by the "other." When the perceptions of gifted students were analyzed in terms of character, it was possible to state that the others considered them as hardworking, honest or funny, whereas the students with typical development considered to be regarded as positively such as being understanding, sharing, respectful, optimistic, and negatively such as being angry, naughty and misfit. Similarly, it was noticed in terms of abilities that they considered themselves to be regarded as being successful, intelligent, successful in essays, writing well, going to BİLSEM by the "other."

On the other hand, it was observed that their peers with typical development had the perception of being recognized by the "other" with their positive characteristics such as being successful, sporty, intelligent, playing good football, as well as negative qualities such as playing badly and speaking ill. When the perceptions of gifted students and their typically developing peers about how they appeared for the "other" were analyzed, it was observed that they had positive images in general, but there were also negative elements in the perceptions of the students with typical development. Moreover, it was possible to state that gifted students created a perception towards the efficiency of their special situation upon the perceptions of others. The expressions such as grabbing the attention of others or going to BİLSEM in the perceptions of gifted students were remarkable indicators of this finding.

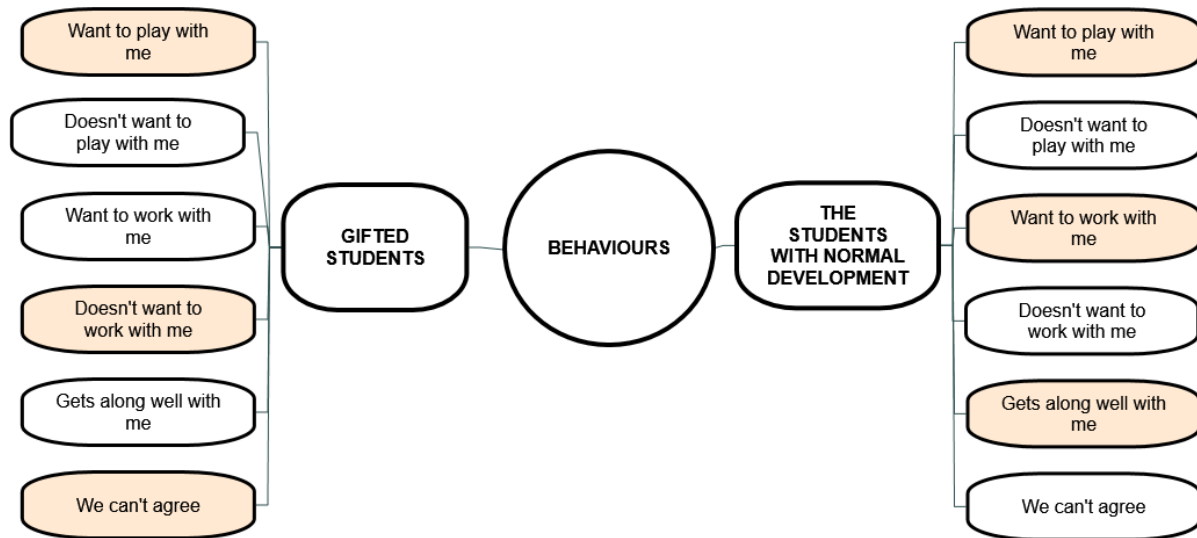

Figure 3: Evaluation for the primary school students' perceptions of how individuals they described as "the other" are possible to treat towards them according to whether they are diagnosed with giftedness or not.

As could be seen in Figure 4, primary school students' perceptions of how individuals they described as the "other" were possible to treat them were evaluated according to their being diagnosed with giftedness or not in the study. In order to reveal these perceptions, the phenomenon of play as an important hobby of students' daily lives was focused and the ability of studying together as is an important indicator of students' social skills was emphasized. Depending upon these obtained findings, it was possible to express according to the perceptions of gifted students that they considered the "others" to want to play with them, but they would not want to study and get along with them. It was also possible to reveal that typically developing peers had the perception that "others" would want to play, study and get along well with them.

When the perceptions of gifted students and the perceptions of students with typical development were analyzed, it was possible to reveal that perceptions of gifted students were more negative. In addition to having a perception that the "other" would want to play with them, their thinking that they would not want to study with them was considered to reflect their perception towards their special needs. In a sense, whereas the students with typical development thought that the "other" was possible to get along well with them, gifted students created a perception towards impossibility of getting along. It was possible to express that this difference between the two groups of students appeared as result of the perception on special needs. When the effect of this perception upon social skills of the students was considered, it was noticed that regarding the perceptions of gifted students about the phenomenon of "best friend" was remarkable.

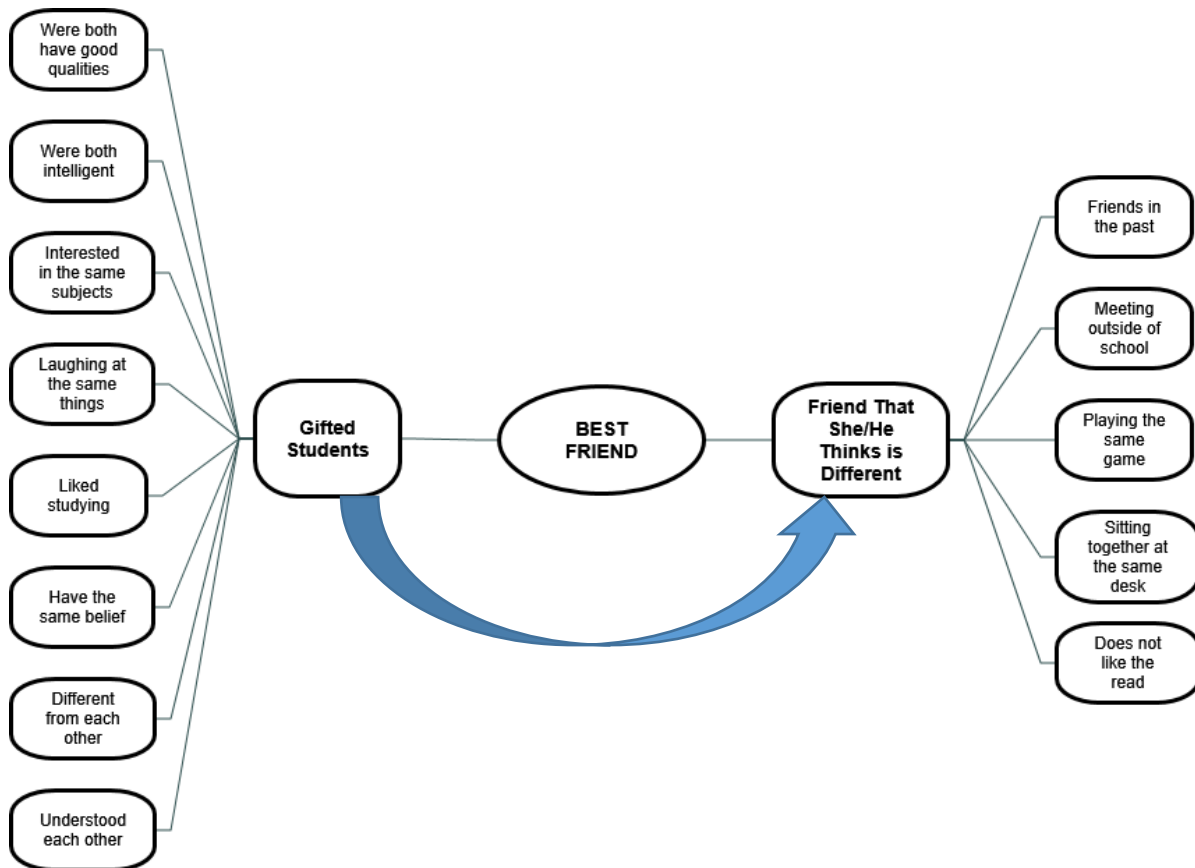

Figure 5: Findings related to the phenomenon of "best friend" according to the perceptions of gifted students

When Figure 5 was analyzed, it was noticed that the perceptions of the gifted students towards the students described as their best friends and the perceptions of the ones considered as the "others" towards their best friends was tried to be interpreted. It was considered that gifted students' perceptions of the phenomenon of "best friend" and the perceptions of their best friends considered as "the other" revealed the perceptions of these students towards themselves and others. Depending upon this idea, it was noticed when the findings indicated in Figure 5 were analyzed that gifted students had a perception that they had good characteristics similar to their best friends, were interested in the same subjects, liked studying, had similar abilities, were both intelligent and understood each other. Moreover, it was observed that those who were described as the "other" in terms of the perceptions of gifted students had a perception on meeting their best friends in the past, outside of school, playing the same game, sitting together at the same desk, and disliking reading.

It was noticed when these perceptions of gifted students were analyzed that they were noticed to consider their friends to have common characteristics with them, and therefore they attributed these characteristics to themselves, but the others were good friends for very different reasons (such as meeting in the past, sitting at the same desk, meeting outside of school). However, when their perceptions of their own best friend were analyzed, more individual interests and characteristics were noticed to be emphasized.

CONCLUSION AND DISCUSSION

It was concluded depending upon the results obtained from the study that gifted students referred to the abilities, intelligence and success of people who had similar characteristics with themselves. It was even observed that there were students who regarded themselves to be unique. Here, the student was observed to express himself as gifted. Sezer (2015) stated that gifted students were distinctive and popular students in their classes. Therefore, he stated the students to expect to be at the forefront and be appreciated. Typically developing peers, on the other hand, had the perception in the context of characteristics (physical characteristics) valid for everyone rather than creating a perception of similarity based on their individual differences. Recent studies reported that children did not understand racial categories, individual differences were more important for them rather than cultural differences, and they distinguished people by the characteristics when categorizing or describing the other individuals (for example, the color of their clothes or someone who ran faster in the game) (Kowalski and Lo, 2001). The children who learnt observing individual differences and analyzing the reactions and discourses given to different situations (Derman-Sparks, 1989) had a prejudice against a group or included themselves in a group. Thus, the feelings of social identity and self-creation were strengthened (Kowalski and Lo, 2001).

Similarly, it was observed that the students with typical development regarded especially physical characteristics in terms of the features distinguishing from the others. Ekmişoğlu (2007) stated that physical features attracted attention because of being noticed easily by students. Furthermore, it was possible to consider that the students emphasized physical differences with the information they learned from teachers or textbooks at school (MNE, 2018; MNE, 2019a; MNE, 2019b). It was observed that gifted students, on the other hand, made an evaluation depending upon their achievement levels, knowledge levels, abilities, characters, and interests, and their giftedness rather than the physical characteristics distinguishing them from the others.

When the perceptions of gifted students and their typically developing peers towards their appear in the eyes of the "other" were analyzed, it was observed that they had positive evaluations in general, but there were also negative elements in the perceptions of students with typical development. According to Havinghurst, getting along with peers during the childhood was a developmental task. Because children accepted by their peers were possible to meet the need for social approval and this was essential for social development (Yurtal, 2004). Furthermore, it was also possible to state that gifted students created a perception towards their special situation to be efficient upon the perceptions of the others. Ataman (2004) expressed those gifted students needed to be noticed by the others to be successful.

Moreover, it was possible to reveal according to the perceptions of gifted students that they considered that "others" would want to play with them, but they would not want to study and get along with them. This negative opinion was possible to be interpreted as a negative self-perception for the children. Or it was possible to be concluded that they considered appropriate to their developmental characteristics. Ataman (2004) and Özbay (2013) stated that gifted students wanted to study individually, whereas Bencik & Metin, (2006) stated them to think making mistakes while studying with the others. At the end of his study, Taytaş (2022) concluded that gifted students were more perfectionist and had the sense of responsibility when compared to students with typical development, and he revealed these students to have problems as result of this. It could be expressed that typically developing peers had the perception that "others" would want to play, study and get along well with them. Senemoğlu (2018) and Şişman (2014) reported that the way children interacted with others affected their self-concepts and attitudes towards life, and acceptance by the others contributed upon positive personality development. In addition, the children loved by the others were possible to be considered as a happy individual with the sense of love and trust in future. Teichman (2001) determined that individuals' perspective towards the others was shaped at an early age, and cognitive and personal development affected this.

As could be understood here, gifted students had the perception that they could not communicate effectively with the others, although they considered that they had a positive image of themselves in the eyes of them. Bencik and Metin (2006) stated that gifted people could have problems in their relationships with the others because they wanted to make friends with elder individuals with similar characteristics. Bayrı and Özdemir (2022) stated at the end of their study that gifted students had high standard schemes in comparing themselves with their peers, and therefore, they experienced unhappiness, reluctance, anger and anxiety. Typically developing peers, on the other hand, seemed to have a positive perception that the others would want to study and get along well with them although they sometimes had a negative perception of themselves in the eyes of others. Aktepe (2018) stated that individuals' positive thinking about themselves was an indicator of high self-confidence. For this reason, it was considered that the self-perceptions of students with typical development were also positive.

Similarly, the effect of being diagnosed as gifted was observed in their perceptions towards the phenomenon of best friend. Bencik and Metin (2006) reported that gifted individuals liked communicating with gifted people like themselves, whereas Sezer (2015) stated that they had problems with each other due to their different interest, intelligence and learning speed from the ones with typical development. As result of this, it was possible to determine that gifted students' perception of the other was in a less inclusive quality.

It was considered depending upon the results obtained from the research that it was remarkable to support the development of students in an inclusive teaching process as much as possible considering the effect of being diagnosed as gifted in creating self-perceptions of gifted students. It was noticed that it was important for gifted students to study in cooperative learning groups especially with their typically developing peers within the context of tasks appropriate for their level and to create common products due to their perceptions that the others liked and thought positively about them but did not want to spend time and cannot get along well with them. Furthermore, it was suggested that further academic studies should be carried out on the mirror self-perceptions of especially gifted students considering that mirror self-perceptions were efficient upon creating the students' perceptions of the "other" and this perception affected both self-perceptions and social relations of students.

REFERENCES

- Aamodt, S. ve Wang, S. (2011). *Çocuğunuzun beynine hoş geldiniz*. (Çev. C. Duran). İstanbul: NTV Yayınları.
- Aktepe, V. (2018). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin özgüvenlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 757-772.
- Ataman, A. (2004). Üstün yetenekli/zekalı çocuk ile yaşamak. *Üstün Yetenekli Çocuklar Seçilmiş Makaleler Kitabı*, 56, 72.
- Ataman, A. (Ed.). (2009). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş*. (7.Baskı) Ankara: Gündüz.
- Aydın, B. (2014). *Eğitim psikolojisi. Gelişim-öğrenme-öğretim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bacanlı, H. (2002). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Baker, J. A. (1995). Depression and suicidal ideation among academically talented students. *Gifted Child Quarterly*, 39 (4), 218-223.
- Barnett, L., & Fiscella, J. (1985). A child by any other name: A comparison of the playfulness of gifted and nongifted children. *Gifted Child Quarterly*, 29 (2), 61-66.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Bauman, Z. (2011). *Postmodern etik*. (Çeviri Alev Türker). İstanbul: Ayrıntı Yayınevi.
- Bayrı, H., & Özdemir, H. P. (2022). Özel yetenekli öğrencilerin duygusal tepkisellik, öz-yeterlik ve psikolojik kırılgnlık düzeylerinin incelenmesi: Bir karma yöntem çalışması. *Electronic Journal of Social Sciences*, 21(81).
- Bencik S. & Metin, N. (2006). Mükemmeliyetçilik ve üstün yetenekliler. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*, 1(2), 92-105.

- Berger, P. ve Luckmann, T. (2008). *Gerçekliğin sosyal inşası*. (V. Saygın Ögütü, Çeviri). İstanbul: Paradigma Yayıncılık.
- Coleman, L. J., & Cross, T. (2014). Is being gifted a social handicap? *Journal for the Education of the Gifted*, 37(1), 5-17.
- Czeschlik, T., & Rost, D. H. (1994). Socio-emotional adjustment in elementary school boys and girls: Does giftedness make a difference? *Roeper Review*, 16 (4), 294-297.
- Çapar, M. (2004). *Türk ulusal eğitim sisteminde öteki ve ötekine yaklaşım*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çiftçi, İ. (2006). *Uluslararası ilişkilerde ‘öteki’ kavramı ve Avrupa Birliği ile İslam Konferansı Örgütü’nün 2002 İstanbul buluşmasında ‘Türk modeli’ söylemi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çitil, M. (2016). *Üstün yetenekli öğrencilere sunulan olumlu davranışsal destek temelli problem davranışları önleyici sınıf yönetimi uygulamaları: Eylem araştırması*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çitil, M., ve Ataman, A. (2018). İlköğretim çağındaki üstün yetenekli öğrencilerin davranışsal özelliklerinin eğitim ortamlarına yansımaları ve ortaya çıkabilecek sorunlar. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(1), 185-231.
- De Melendez, W. R. ve Beck, V. (2018). *Teaching young children in multicultural classrooms: Issues, concepts, and strategies*. Cengage Learning.
- Derman-Sparks, L. (1989). *Anti-bias curriculum: Tools for empowering young children*. National Association for the Education of Young Children, 1834 Connecticut Avenue, NW, Washington, DC 20009-5786.
- Derman-Sparks, L. (1989). *Anti-bias curriculum: Tools for empowering young children*. National Association for the Education of Young Children, 1834 Connecticut Avenue, NW, Washington, DC 20009-5786.
- Ekmişoğlu, M. (2007). *Erken çocukluk döneminde farklılıklara saygı kavramı hakkında öğretmen görüşlerinin incelenmesi ve Farklılıklara Saygı Ölçeği’nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi: Çanakkale.
- Freeman, J. (1983). Emotional problems of the gifted child. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 24(3), 481-485.
- Freud, S. (1940). Part I. The nature of mind. *International Journal of Psycho-Analysis*, 21, 27-84.
- Gust-Brey, K., & Cross, T. (1999). An examination of the literature based on the suicidal behaviors of gifted students. *Roeper Review*, 22(1), 28-35.
- Habermas, J. (2012). *‘Öteki’ olmak ‘Öteki’yle yaşamak*. (İ. Aka, Çeviri) YKY Yayınları: İstanbul.
- Kelly, K. R., & Colangelo, N. (1984). Academic and social self-concepts of gifted, general and special students. *Exceptional Children*, 50, 551-554.
- Kocadağ, Ş. (2019). *Sosyal bilgiler ortaokul öğretim programının ötekileştirme olgusu açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Kowalski, K. ve Lo, Y. F. (2001). The influence of perceptual features, ethnic labels, and sociocultural information on the development of ethnic/racial bias in young children. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32(4), 444-455.
- Kowalski, K. ve Lo, Y. F. (2001). The influence of perceptual features, ethnic labels, and sociocultural information on the development of ethnic/racial bias in young children. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32(4), 444-455.
- Kwan, P. C. F. (1992). On a pedestal: Effects of intellectual giftedness and some implications for programmed planning. *Educational Psychology*, 12(1), 37-62.
- Leana –Taşçılar, M.Z., ve Kanlı, E. (2014). Üstün zekâlı ve normal gelişim gösteren çocukların, mükemmeliyetçilik ve öz-saygı düzeylerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 47, (2), 1- 20.
- Mahler, M. S. (1967). On human symbiosis and the vicissitudes of individuation. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 15(4), 740-763.

- Mahler, M. S., Pine, F. ve Bergman, A. (2003). *İnsan yavrusunun psikolojik doğumu*. (A. N. Babaoğlu, çeviri). İstanbul: Metis Yayınları.
- Maxwell, J. (1992). Understanding and validity in qualitative research. *Harvard Educational Review*, 62(3), 279-301.
- May, K. M. (1990). A developmental view of a gifted child's social and emotional adjustment. *Roeper Review*, 17(2), 105-109.
- MEB, (2018). *İlkokul Sosyal Bilgiler Ders Kitabı 4*. Ankara: Tuna Yayınları
- MEB, (2019a). *İlkokul Hayat Bilgisi Ders Kitabı 3*. Ankara: Evren Yayınları
- MEB, (2019b). *İlkokul Hayat Bilgisi Ders Kitabı 3*. Ankara: MEB Yayınları
- MEB. *İlkokul Hayat Bilgisi Ders Kitabı 2*. Ankara: MEB Yayınları
- Merriam, S. B. (1988). *Case study research in education: A qualitative approach*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Metin, N. & Bencik-Kangal, S. (2012). Bilim sanat merkezlerine devam eden 12-14 yaş grubu üstün yetenekli çocukların benlik algılarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim (37)*, 163, 3-16.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2020). Türkiye'de özel eğitim hizmetleri. (Çitil, M. ve Sak U. Türkiye'de Özel Yetenekli Bireylere Yönelik Özel Eğitim Hizmetleri) Ankara: MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- ÖEHY (2018). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 07.07.2018 tarihli ve 30.471 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir*.
- Özbay, Y. (2013). Üstün yetenekli çocuklar ve aileleri. Ankara: T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayını. PDF kitap. ISBN: 978-605-4628-54-4
- Paker, M. (2007). Paker ile söyleşi: Öteki korkusu. *Birikim Dergisi*. (Erişim Tarihi: 07.10.2007). <http://birikimdergisi.com/guncel/murat-paker-ile-soylesi-oteki-korkusu>.
- Pfeiffer, S. I., & Stocking, V. B. (2000). Vulnerabilities of academically gifted students. *Special Services in the Schools*, 16(1-2), 83-93.
- Reynolds, C. R., & Bradley, M. (1983). Emotional stability of intellectually superior children versus nongifted peers as estimated by chronic anxiety levels. *School Psychology Review*, 12, 190-194.
- Roedell, W. C. (1984). Vulnerabilities of highly gifted children. *Roeper Review*, 6(3), 127-130.
- Sak, U. (2010). *Üstün zekâlılar: Özellikleri, tanılanmaları eğitimleri*, Ankara: Maya Akademi.
- Saranlı, A. G. ve Metin, N. (2012). Üstün yetenekli çocuklarda gözlenen sosyal- duygusal sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 45 (1),139-163.
- Sarıca, Ö. (2010). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5 ve 6 yaş grubu çocuklarının benlik kavramlarının çeşitli sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Schnapper, D. (2005). *Sosyoloji düşüncesinin özünde öteki ile ilişki*, (A. Sönmezay, Çeviri). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Seefeldt, C. Castle, S. ve Falconer, R. C. (2015). *Okul öncesi/ilkokul çocukları için sosyal bilgiler öğretimi* (S. C. Keskin, Çev. Ed.) Ankara: Nobel Akademi.
- Selçuk, M. (2008). Who am I between "US" and "THEM"?. *Religious Education: The official journal of the Religious Education Association*, 103(5), 511-516, DOI: 10.1080/00344080802426954
- Senemoğlu, N. (2018). *Gelişim öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya* (26. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Senemoğlu, N. (2018). *Gelişim öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya* (26. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sezer, Ş. (2015). Üstün yeteneklilerin sınıf içinde olumsuz davranışları ve yönetilmesine ilişkin öğretmen görüşleri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 317- 333.
- Solso, R. L. Maclin, M. K. ve Maclin, O. H. (2007). *Bilişsel Psikoloji* (A. Ayçiçeği-Dinn, Çeviri). İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Şengül, A. (2007). Edebiyatta ötekilik meselesi ve Türk edebiyatında 'öteki'. *Karadeniz Araştırmaları*, (15), 97-116.
- Şişman, M. (2014). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem Akademi.

- Taytaş, M. (2022). Üstün yetenekli çocuk ve ergenlerde depresyon: derleme çalışması. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 8(18), 45-54.
- Teichman, Y. (2001). The development of Israeli children's images of Jews and Arabs and their expression in human figure drawings. *Developmental Psychology*, 37(6), 749.
- Tosun, A. (2015). *Kendini ve ötekini tanıma bağlamında din öğretiminde dünya görüşü modeli*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Wadsworth, B. J.,(2015). *Piaget'nin duyuşsal ve bilişsel gelişim kuramı* (Selçuk, Z., Çeviri Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Wu, W., West, S. G. ve Hughes, J. N. (2010). Effect of grade retention in first grade on psychosocial outcomes. *Journal of educational psychology*, 102(1), 135-152.
- Yeşilyaprak, B. (2013). *Eğitim psikolojisi: Gelişim-öğrenme-öğretim* (10. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, A. F. (2019) *Günlük yaşamda farklılıkları ötekileştirme üzerine sosyolojik bir araştırma*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yurtal, F. (2004). Name-calling and peer beliefs among primary school children in Turkey. *Pastoral Care in Education*, 22(2), 39-41.